

EURÓPSKA ÚNIA

Národná stratégia ochrany finančných záujmov Európskej únie v Slovenskej republike

Schválená uznesením vlády Slovenskej republiky č. 18 zo 7. januára 2015

Verzia č. 2

schválená Riadiacim výborom pre ochranu finančných záujmov Európskej únie v Slovenskej republike dňa 30. mája 2019 a vedúcim Úradu vlády SR dňa ⁰⁴... júna 2019

Schválil: Matúš Šutaj Eštok
vedúci Úradu vlády SR

V Bratislave dňa ⁰⁴... júna 2019

Obsah

Úvod	3
1. Východiská	4
2. Ciele národnej stratégie.....	6
2.1. Špecifické ciele.....	6
3. Obsah Národnej stratégie	7
4. Protipodvodný cyklus.....	7
4.1. Prevencia	7
4.1.1. Efektívne kontrolné systémy	8
4.1.2. Etické princípy	9
4.1.3. Zvyšovanie informovanosti o boji proti podvodom a korupcii	9
4.1.4. Sektorovo cielené prevenčné opatrenia.....	10
4.1.5 Trvalé úlohy v oblasti prevencie	11
4.2. Odhaľovanie	12
4.2.1. Oznamovanie nezrovnalostí	14
4.2.2 Trvalé úlohy v oblasti odhaľovania.....	15
4.3. Vyšetrovanie a stíhanie podvodov.....	15
4.3.1. Trvalé úlohy v oblasti vyšetrovania a stíhania podvodov	17
4.4. Vymáhanie neoprávnene vyplatených finančných prostriedkov a sankcie.....	17
4.4.1. Trvalé úlohy v oblasti vymáhania neoprávnene vyplatených finančných prostriedkov EÚ a sankcií	19
5. Aktualizácia Národnej stratégie a monitorovanie jej vykonávania.....	19
6. Prílohy	20

Úvod

Národná stratégia ochrany finančných záujmov Európskej únie v Slovenskej republike (ďalej len „Národná stratégia“ alebo „NS OFZ“) je vypracovaná so zreteľom na vývoj potreby zlepšiť ochranu finančných prostriedkov poskytovaných z rozpočtu Európskej únie (ďalej len „EÚ“ alebo „Únia“) v období rokov 2014 – 2020.¹

V súvislosti s viacročným finančným rámcom na roky 2014 – 2020² sa odporúča členským štátom posilniť opatrenia pre obmedzenie priestoru pre poškodzovanie finančných záujmov EÚ, predovšetkým korupciu a konflikt záujmov, ktoré ohrozujú efektívne a účelné využívanie týchto finančných prostriedkov.

Okrem finančných prostriedkov poskytovaných Úniou prijímateľom v SR v zmysle článku 62 nariadenia EP a Rady č. 2018/1046³, sa táto Národná stratégia vzťahuje aj na vlastné zdroje EÚ.

Ochranu finančných záujmov EÚ v SR zabezpečuje a koordinuje v zmysle zákona č. 575/2001 Z. z.⁴ Úrad vlády SR. V rámci Úradu vlády SR sú koordinačné úlohy delegované na sekciu kontroly, odbor Centrálny kontaktný útvar pre OLAF (ďalej len „OCKÚ OLAF“), ktorý zároveň plní úlohy AFCOS – koordinačného útvaru pre boj proti podvodom v zmysle článku 3 ods. 4 nariadenia EP a Rady č. 883/2013⁵.

Vypracovanie Národnej stratégie zabezpečuje OCKÚ OLAF v spolupráci s Riadiacim výborom pre ochranu finančných záujmov Európskej únie v Slovenskej republike (ďalej len „Riadiaci výbor“).

¹ Táto Národná stratégia nahrádza Národnú stratégiu ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev v Slovenskej republike, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 547 z 27. júna 2007, vrátane jej neskorších aktualizácií.

² Nariadenie Rady (EÚ, EURATOM) č. 1311/2013 z 2. decembra 2013, ktorým sa ustanovuje viacročný finančný rámec na roky 2014 – 2020.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012

⁴ § 24 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

⁵ Nariadenie EP a Rady č. 883/2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), ktorým sa zrušuje nariadenia EP a Rady (ES) č. 1073/1999 a nariadenie Rady (Euratom) č. 1074/1999 (Ú. v. EÚ L 248, 18.9.2013).

1. VÝCHODISKÁ

Od EÚ a členských štátov sa v zmysle článkov 310 a 325 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) vyžaduje, aby bojovali proti podvodom a akejkoľvek nezákonnej činnosti poškodzujúcej finančné záujmy Únie. V zmysle vyššie uvedených článkov sú členské štáty povinné prijať rovnaké opatrenia na zamedzenie podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, aké prijímajú na zamedzenie podvodov poškodzujúcich ich vlastné finančné záujmy. Členské štáty koordinujú svoju činnosť zameranú na ochranu finančných záujmov Únie proti podvodom, pričom na tento účel organizujú s podporou Európskej komisie (ďalej len „EK“ alebo „Komisia“) úzku a pravidelnú spoluprácu medzi príslušnými orgánmi štátnej správy.

Rozpočet EÚ tvoria prostriedky všetkých daňovníkov EÚ, ktoré sa používajú pri realizácii politik schválených zákonodarcom Únie. Prostredníctvom finančných prostriedkov z rozpočtu EÚ sa posilňuje hospodárska, sociálna a územná súdržnosť v rámci Únie. Rozpočet Únie slúži na zlepšenie životných podmienok občanov EÚ, zabezpečenie hospodárskeho rastu a vytváranie pracovných miest. Ak sa finančné prostriedky z rozpočtu Únie zneužijú, tento cieľ je ohrozený. Vždy, keď dôjde k poškodeniu finančných záujmov Únie je ohrozená realizácia politik a programov EÚ a poškodenými sa stávajú všetci občania Únie.

Podľa článku 2 ods. 1 nariadenia EP a Rady č. 883/2013 pojem *finančné záujmy Únie* sa vzťahuje na príjmy, výdavky a majetok v rámci rozpočtu EÚ, rozpočtov inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr, ako aj rozpočtov, ktoré tieto subjekty riadia a monitorujú. Zároveň v zmysle článku 2 ods. 1 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva (ďalej len „smernica o boji proti podvodom“) sa *finančné záujmy Únie* znamenajú všetky príjmy, výdavky a aktíva, ktoré sú pokryté rozpočtami Únie, inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr Únie zriadených v súlade so zmluvami alebo rozpočty nimi priamo alebo nepriamo spravované a kontrolované, ktoré sú nadobudnuté prostredníctvom týchto rozpočtov alebo ktoré majú byť do týchto rozpočtov uhradené. Za účelom plnenia povinnosti chrániť finančné záujmy EÚ pred trestnými činmi, ktoré každý rok spôsobujú značné finančné ujmy vznikol na základe nariadenia Rady (EÚ) 2017/1939, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (ďalej len „nariadenie o EPPO“) vznikol nový orgán EÚ - Európska prokuratúra. Európska prokuratúra je zodpovedná za vyšetrovanie, trestné stíhanie a podanie obžaloby na páchatel'ov a spolupáchateľ'ov trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy EÚ, ktoré sú ustanovené v smernici o boji proti podvodom a v nariadení o EPPO. V tejto súvislosti Európska prokuratúra vedie vyšetrovania, vykonáva úkony trestného stíhania a vystupuje vo funkcii prokurátora na príslušných súdoch členských štátov až do konečného rozhodnutia vo veci.

Ochrana finančných záujmov Únie súvisí nielen so spravovaním rozpočtových prostriedkov, ale aj s opatreniami v celom príjmovom a výdavkovom cykle.

Vnútroštátne orgány hospodária približne s 80 % rozpočtových výdavkov EÚ a vyberajú tradičné vlastné zdroje (ďalej len „TVZ“). V zmysle rozhodnutia Rady č. 2014/335⁶ systém vlastných zdrojov EÚ musí vzhľadom na riadny rozvoj politik Únie zabezpečovať primerané zdroje, a to pri dodržaní prísnej rozpočtovej disciplíny. V súlade s nariadením Rady č. 608/2014⁷ členské štáty vykonávajú kontroly a vyšetrovania, ktoré sa týkajú stanovenia

⁶ Rozhodnutie Rady (EÚ, Euratom) č. 2014/335 z 26. mája 2014 o systéme vlastných zdrojov Európskej únie (Ú. v. EÚ L 168, 7.6.2014).

⁷ Nariadenie Rady (EÚ, Euratom) č. 608/2014 z 26. mája 2014, ktorým sa ustanovujú vykonávacie opatrenia týkajúce sa systému vlastných zdrojov Európskej únie (Ú. v. EÚ L 168, 7.6.2014).

a sprístupňovania vlastných zdrojov EÚ. Nezaplatené sumy TVZ sú členské štáty povinné vymôcť.

Podľa článku 317 ZFEÚ členské štáty spolupracujú s Komisiou tak, aby zabezpečili využívanie rozpočtových prostriedkov v súlade so zásadami riadneho finančného hospodárenia.

Podľa článku 63 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ, Euratom) č. 2018/1046 sú členské štáty povinné pri vykonávaní úloh súvisiacich s plnením rozpočtu v rámci zdieľaného riadenia prijímať všetky potrebné opatrenia vrátane legislatívnych, regulačných a administratívnych opatrení na ochranu finančných záujmov Únie, v rámci ktorých predchádzajú nezrovnalostiam a podvodom, odhaľujú ich a zaisťujú ich nápravu.

Ochrana finančných záujmov EÚ je trvalá úloha vlády SR. Úspešné plnenie tejto úlohy však závisí od účinnosti a úspechu boja proti podvodom a korupcii. To je možné dosiahnuť spojením úsilia vlády a občanov, ako aj trvalým zmenšovaním priestoru pre podvody a korupciu, vytváraním takej atmosféry v spoločnosti, ktorá nebude tolerantná k podvodom a podvodnému správaniu a zlepšením informovanosti občanov o podstate, príčinách a následkoch podvodov pri využívaní finančných prostriedkov EÚ na občanov SR a Únie. Nevyhnutnou podmienkou je pritom lepšia vymožiteľnosť a účinná vynútiteľnosť práva, dôsledné dodržiavanie pravidiel, zákonov a zásad etického správania, ako aj otvorenosť a transparentnosť procesov súvisiacich s pridelením a využívaním finančných prostriedkov EÚ v SR.

Komisia neustále prijíma významné právne a administratívne opatrenia na zlepšenie ochrany finančných záujmov Únie. Jedným z takýchto opatrení je stanovenie nových cieľov pre boj proti podvodom v rámci Oznámenia Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Dvoru audítorov: Stratégia Komisie pre boj proti podvodom: posilnené opatrenia na ochranu rozpočtu EÚ.⁸ Táto stratégia Komisie poskytuje rámec na lepšiu ochranu finančných záujmov EÚ vo všetkých sektoroch politik, pričom sa osobitne sústreďuje na:

- podvody – vrátane podvodov v oblasti DPH –, korupciu a spreneveru, ktoré poškodzujú finančné záujmy EÚ, ako sa vymedzuje v článkoch 3 a 4 smernice o ochrane finančných záujmov EÚ,
- iné trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie, napr. trestné činy spojené so zneužitím postupov verejného obstarávania, pokiaľ majú vplyv na rozpočet EÚ,
- nezrovnalosti v zmysle článku 1 ods. 2 nariadenia (ES, Euratom) č. 2988/95 (pokiaľ sú úmyselné, ale nepatria k uvedeným trestným činom),
- závažné porušenia služobných povinností zamestnancami alebo členmi inštitúcií a orgánov Únie, ako sa uvádza v článku 1 ods. 4 nariadenia o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (ďalej len „úrad OLAF“) a v článku 2 ods. 1 druhom pododseku rozhodnutia Komisie (ES, ESUO, Euratom) 1999/352/ES, ESUO, Euratom.

Tieto opatrenia sú okrem iného špecifikované v nariadení EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013, ktoré obsahuje spoločné ustanovenia pre EŠIF v rámci programového obdobia 2014-2020. Článkom

⁸ Vid' Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Dvoru audítorov: Stratégia Komisie pre boj proti podvodom: posilnené opatrenia na ochranu rozpočtu EÚ (COM/2019/196 final).
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:52019DC0196&qid=1556867034664>

125 ods. 4 písm. c) tohto nariadenia sa riadiacim orgánom ukladá povinnosť zaviesť účinné a primerané opatrenia proti podvodom, pričom tieto orgány zohľadnia zistené riziká.

Podľa článku 72 písm. h) nariadenia EP a Rady č. 1303/2013 je súčasťou systémov riadenia a kontroly predchádzanie, odhaľovanie a oprava nezrovnalostí vrátane podvodu a vymáhanie neoprávnene vyplatených súm vrátane všetkých úrokov z omeškania.

Rovnako v rámci financovania, riadenia a monitorovania spoločnej poľnohospodárskej politiky v zmysle článku 58 ods. 1, písm. b) a c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1306/2013 členské štáty prijímajú všetky právne predpisy, regulačné a správne opatrenia, ako aj všetky ďalšie opatrenia potrebné na zabezpečenie účinnej ochrany finančných záujmov Únie, najmä na zabezpečenie účinnej ochrany proti podvodom pokiaľ ide o oblasti s vyššou mierou rizika, ktoré majú pôsobiť ako odstrašujúci prostriedok, so zreteľom na náklady a výnosy, ako aj primeranosť opatrení a na predchádzanie nezrovnalostiam a podvodom, ich zistenie a nápravu.

2. CIELE NÁRODNEJ STRATÉGIE

Národná stratégia sa pri ochrane finančných záujmov EÚ sústreďuje na celý príjmový a výdavkový cyklus, pričom zohľadňuje požiadavky vyplývajúce z právnych predpisov pre nové programové obdobie 2014-2020 týkajúce sa využívania finančných prostriedkov EÚ.

Všeobecným cieľom NS OFZ je zabezpečiť finančným záujmom EÚ v SR dôslednú ochranu požadovanú najmä článkom 325 ZFEÚ.

2.1. Špecifické ciele

- Zaviesť účinné a primerané opatrenia proti podvodom v súvislosti s využívaním finančných prostriedkov EÚ s prihliadnutím na zistené riziká.
- Zvýšiť efektívnosť a účinnosť existujúcich opatrení na predchádzanie podvodom a nezrovnalostiam v súvislosti s využívaním finančných prostriedkov EÚ.
- Posilniť opatrenia a zefektívniť mechanizmy na odhaľovanie a vyšetrovanie neoprávnene vyplatených, zneužitých alebo nesprávne použitých finančných prostriedkov EÚ v SR.
- Ďalej zlepšovať poznatky o formách podvodov, profiloch podvodníkov a systémových slabých miestach súvisiacich s podvodmi poškodzujúcimi rozpočet EÚ.
- Optimalizovať koordináciu, spoluprácu a pracovné postupy boja proti podvodom medzi partnermi siete AFCOS.
- Zvýšiť účinnosť vymáhania a získania neoprávnene vyplatených, zneužitých alebo nesprávne použitých finančných prostriedkov EÚ v SR.
- Zvýšiť účinnosť sankcií v súvislosti so zneužívaním, spreneverou a nesprávnym použitím finančných prostriedkov EÚ v SR.
- Zlepšiť opatrenia na posilnenie sankcií a ich odrádzajúceho účinku v súvislosti s podvodmi pri verejnom obstarávaní v oblasti využívania finančných prostriedkov EÚ.
- Zvýšiť účinnosť odhaľovania podvodných operácií v oblasti tradičných vlastných zdrojov na základe profilu rizika a meniace sa spôsoby podvodných operácií.
- Zvýšiť transparentnosť a dostupnosť informácií o využití prostriedkov EÚ v SR.
- Zabezpečiť dostatočnú úroveň odborných znalostí zamestnancov v oblasti boja proti podvodom.

- Zaviesť a presadzovať transparentnosť ako prostriedok proti podvodom a zároveň optimalizovať odolnosť právnych predpisov a iných právnych nástrojov EÚ proti podvodom
- Presadzovať nulovú toleranciu k podvodom a podvodnému správaniu v oblasti využívania finančných prostriedkov EÚ.

3. OBSAH NÁRODNEJ STRATÉGIE

Do obsahu dokumentu sa premieta podrobný opis jednotlivých častí protipodvodného cyklu:

- **Prevenčia:** Predchádzanie podvodom má kľúčové postavenie pri zabránení vzniku stavu, pri ktorom dochádza k ohrozeniu alebo poškodzovaniu finančných záujmov EÚ. Je ľahšie a oveľa menej nákladné zabrániť podvodu, než jeho následky naprávať. Efektívnou a účinnou prevenciou je možné výrazne znížiť riziko výskytu podvodov a nezrovnalostí a poškodeniu rozpočtu EÚ a SR.
- **Odhaľovanie:** Podstatou zisťovania a odhaľovania podvodov je efektívne využitie komplexného systému kontrol, ľudských zdrojov a nástrojov, vrátane IT nástrojov, na zisťovanie a odhaľovanie podvodov a nezrovnalostí v súvislosti s využívaním finančných prostriedkov EÚ.
- **Vyšetrovanie a stíhanie:** Ak existuje podozrenie, že došlo k ohrozeniu finančných záujmov EÚ v SR, príslušné vyšetrojúce orgány by mali mať v súlade s platnými právnymi predpismi zabezpečený bezproblémový prístup k potrebným informáciám. Spolupracujú pritom s inštitúciami, úradmi a orgánmi, ktoré majú k dispozícii relevantné dokumenty a záznamy. Osoba, ktorá spôsobila ohrozenie alebo poškodenie finančných záujmov EÚ, má byť trestne stíhaná, ak jej konanie napĺňa niektorú zo skutkových podstát trestného činu uvedeného v Trestnom zákone SR.⁹ Slovenská republika sa zaviazala dôsledne postihovať osoby, ktoré sú zodpovedné za nezákonné konanie. Používa na to správne konanie, trestné konanie a disciplinárne postihovanie.
- **Vymáhanie neoprávnene vyplatených finančných prostriedkov a sankcie:** Členské štáty najmä v súlade s nariadením EP a Rady č. 1303/2013, vymáhajú neoprávnene vyplatené sumy vrátane prípadných úrokov z omeškania a zároveň oznamujú Komisii nezrovnalosti v príspevkoch z fondov a priebežne ju informujú o podstatnom pokroku v súvisiacich správnych a súdnych konaniach.

4. PROTIPODVODNÝ CYKLUS

Opatrenia, ktoré sa prijímú na realizáciu NS OFZ, musia zodpovedať protipodvodnému cyklu:

(1) **prevencia** – predchádzanie podvodom a nezrovnalostiam, (2) ich **odhaľovanie**, (3) **vyšetrovanie a stíhanie**, (4) **vymáhanie** neoprávnene vyplatených finančných prostriedkov a **sankcie**.

4.1. Prevencia

Podľa článku 63 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ, Euratom) č. 2018/1046 sú členské štáty povinné prijímať všetky potrebné opatrenia vrátane legislatívnych, regulačných a administratívnych opatrení na ochranu finančných záujmov Únie, v rámci ktorých predchádzajú nezrovnalostiam a podvodom.

⁹ Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších právnych predpisov.

Podľa článku 125 ods. 4 písm. c) nariadenia EP a Rady č. 1303/2013 v súvislosti s finančným riadením a kontrolou operačného programu, riadiaci orgán zavedie účinné a primerané opatrenia proti podvodom pričom zohľadní identifikované riziká.

V zmysle článku 58 nariadenia EP a Rady č. 1306/2013¹⁰ je SR povinná prijať v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky (ďalej len „SPP“) všetky právne predpisy, regulačné a správne opatrenia, ako aj všetky ďalšie opatrenia potrebné na zabezpečenie účinnej ochrany finančných záujmov Únie, vrátane predchádzania nezrovnalostiam a podvodom, ich zistenia a nápravy.

Ochrana finančných záujmov EÚ a boj proti podvodom vyžaduje proaktívny, štruktúrovaný a cielený prístup, ktorého základným prvkom sú primerané prevenčné mechanizmy, ktoré zabráňujú zneužitiu finančných prostriedkov EÚ.

Základom prevencie v oblasti boja proti podvodom sú účinné právne predpisy a systémy riadenia a kontroly zamerané na ochranu verejných záujmov, ktoré obsahujú prvky posilňujúce riadne finančné hospodárenie. Tieto majú byť pravidelne prehodnocované s ohľadom na odolnosť voči nezrovnalostiam a podvodom. Z právnych predpisov, ako aj z interných riadiacich aktov musí byť jasné rozdelenie zodpovedností za implementáciu finančných prostriedkov EÚ tak medzi jednotlivými subjektmi, ako aj medzi jednotlivými zamestnancami týchto subjektov. Nadalej je potrebné dbať na zjednodušovanie pravidiel implementácie finančných prostriedkov EÚ, vrátane zjednodušovania interných riadiacich aktov orgánov zodpovedných za implementáciu finančných prostriedkov EÚ so zreteľom na vytvorenie pravidiel odolných voči podvodom a zamedzenie rozdielnemu výkladu pravidiel.

Vzhľadom na ťažkosti pri dokazovaní podvodného konania a náprave poškodenia dobrého mena dotknutých subjektov je žiaduce, aby sa zabránilo podvodnému konaniu prostredníctvom preventívnych opatrení. Prevenčné techniky majú byť zamerané na obmedzovanie príležitostí k páchaniu podvodov prostredníctvom zavedenia rozsiahleho a účinného systému vnútornej kontroly, v kombinácii s proaktívnym, štruktúrovaným a cieleným hodnotením rizík podvodov. Do efektívneho kontrolného systému by sa malo premietnuť hodnotenie rizík podvodov a tento systém by na základe tohto hodnotenia mal byť opakovane prehodnocovaný.

Na účinné rozdelenie jednotlivých zodpovedností v oblasti ochrany finančných záujmov EÚ je nevyhnutná koordinácia jednotlivých opatrení. Túto koordináciu vykonáva v zmysle príslušných právnych predpisov Úrad vlády SR v spolupráci s partnermi siete AFCOS v rámci vytvorenej štruktúry, ktorú predstavuje Riadiaci výbor a ním vytvorené pracovné skupiny.

4.1.1. Efektívne kontrolné systémy

Najsilnejšia ochrana proti možnému podvodu je dobre navrhnutý a efektívne vykonávaný systém kontroly, ktorý je zacielený na účinné zmiernenie identifikovaných rizík. Takýto systém kontroly zahŕňa samotné účinné vykonávanie prístupných kontrol na úrovni riadiacich orgánov resp. sprostredkovateľských orgánov ako aj pravidelné interné a externé overovanie a prehodnocovanie funkčnosti kontrolných a riadiacich systémov.

¹⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 zo 17. decembra 2013 o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013).

Overenia funkčnosti kontrolných a riadiacich systémov a kontroly na mieste je potrebné vykonávať na základe analýzy rizík na dostatočnej kontrolnej vzorke. Pravdepodobnosť zistenia potenciálnych prípadov podvodov sa zvýši, keď sú prvostupňové kontroly, t.j. kontroly vykonávané do momentu ukončenia realizácie projektu (či už administratívne kontroly alebo kontroly na mieste) a overovania funkčnosti kontrolných a riadiacich systémov dôkladné.

V rámci výkonu systémových auditov je potrebné zamerať sa na hodnotenie efektívnosti a primeranosti protipodvodných opatrení na úrovni riadiacich orgánov.

Vzhľadom na to, že podvody sú čoraz komplexnejšie a dômyselnejšie, je nutné čeliť takýmto výzvam a v súlade s odporúčaniami EK používať analytické softvérové nástroje a databázy nielen pri odhaľovaní podvodov, ale aj pri ich predchádzaní na úrovni výberu projektov na realizáciu. Príkladom už existujúcich nástrojov, ktoré majú byť využívané aj pri prevencii podvodov, je nástroj na analýzu rizík ARACHNE.

4.1.2. Etické princípy

Pri ochrane finančných záujmov EÚ je dôležité nepodceňovať budovanie etického prostredia. Je potrebné zdôrazniť nulovú toleranciu voči podvodu a korupcii a ukázať, že akýkoľvek pokus o podvod z rozpočtu EÚ alebo korupciu je neprijateľný a nebude v žiadnom prípade tolerovaný.

Vytvorenie kultúry, ktorá má odmietavý postoj k podvodnému správaniu, je kľúčovým prvkom pri odrádzaní potenciálnych podvodníkov, ako aj pri maximalizácii úsilia bojovať proti podvodom a nezrovnalostiam zo strany zamestnancov zodpovedných za implementáciu finančných prostriedkov EÚ. V rámci rozvoja takejto kultúry citlivej na podvody je dôležité, aby subjekty zapojené do implementácie finančných prostriedkov EÚ prijali a deklarovali svoje poslanie, ktoré okrem všeobecnej vízie a zamerania činnosti obsahuje aj jasné vyjadrenie, viditeľné pre všetkých interných a externých pozorovateľov, že tieto subjekty sa usilujú o dosiahnutie najvyšších etických štandardov.

Potrebná je jasná deklarácia z najvyššej úrovne subjektov zapojených do implementácie, že od zamestnancov a prijímateľov finančných prostriedkov EÚ sa očakáva najvyšší štandard etického správania sa. Štandardom musí byť existencia funkčného etického kódexu, ktorý okrem iného upravuje vnútorné postupy pri existencii konfliktu záujmov. Zamestnanci musia konať v súlade so zásadami integrity, objektivity, zodpovednosti a poctivosti.

4.1.3. Zvyšovanie informovanosti o boji proti podvodom a korupcii

Nevyhnutnou súčasťou boja proti podvodom je komplexná vzdelávacia a osvetová činnosť tak v subjektoch zodpovedných za oblasť tradičných vlastných zdrojov a dane z pridanej hodnoty, riadenie a kontrolu európskych štrukturálnych a investičných fondov, spoločnej poľnohospodárskej politiky, ako aj v celej spoločnosti.

V rámci zavedenia účinného prevenčného mechanizmu v boji proti podvodom je nevyhnutné zvýšiť kvalitu administratívnych kapacít zapojených do riadenia, kontroly a auditu využívania finančných prostriedkov EÚ aj prostredníctvom uceleného systému vzdelávania zameraného na prevenciu a identifikovanie podvodov. Všetci zamestnanci v rámci subjektov zapojených do implementácie finančných prostriedkov z rozpočtu EÚ majú byť školení o teoretických i praktických otázkach ochrany finančných záujmov EÚ a osobnej integrity, ale aj

o identifikácii podozrení z podvodu vrátane indikátorov podozrenia podvodu a adekvátnej reakcii na prípady podozrenia z podvodu.

Pravidelná vzdelávacia činnosť by mala byť zameraná predovšetkým na oblasť verejného obstarávania, ochranu hospodárskej súťaže a riešenie problematiky konfliktu záujmov a korupcie pri verejnom obstarávaní. Osobitnú pozornosť treba venovať kontinuálnemu prehľbovaniu kvalifikácie vládnych audítorov a vyšetrovateľov v oblasti boja proti podvodom.

OCKÚ OLAF na základe Plánu vzdelávania v oblasti ochrany finančných záujmov EÚ v SR organizuje v spolupráci s partnermi siete AFCOS vzdelávacie aktivity zamerané na jednotlivé oblasti protipodvodného cyklu .

Takisto je potrebné, aby audítori a vyšetrovatelia, vzhľadom na svoje skúsenosti v predchádzaní a odhaľovaní podvodov, šírili poznatky a aktívne spolupracovali v rámci koordinácie, nastavovania metodiky a vzdelávania subjektov zapojených do implementácie finančných prostriedkov EÚ.

Komisia zároveň kladie dôraz aj na vzdelávanie prijímateľov finančných prostriedkov EÚ týkajúce sa boja proti podvodom a korupcii.

Zároveň je potrebné začleniť protikorupčné a protipodvodné témy aj do formálneho vzdelávania (vzdelávanie na základných, stredných a vysokých školách a takisto osobitné vzdelávanie zamerané na vyšetrovateľov, prokurátorov a audítorov).

Na podporu členských štátov v ich úsilí bojovať proti podvodom a iným protiprávnym aktivitám poškodzujúcim finančné záujmy Únie je určený program Hercule III¹¹. Je zameraný predovšetkým na spoluprácu medzi Komisiou prostredníctvom Európskeho úradu pre boj proti podvodom (ďalej len „úrad OLAF“), príslušnými orgánmi v členských štátoch a inými európskymi inštitúciami a orgánmi. Opatrenia v rámci programu Hercule III zahŕňajú technickú a operačnú pomoc orgánom presadzovania práva v členských štátoch a odbornú prípravu.¹²

Zvyšovanie povedomia verejnosti zahŕňa opatrenia v širšom rozsahu, ako napr. popularizačné opatrenia a proaktívne opatrenia, ktoré sú bližšie rozpracované v Komunikačnom pláne k ochrane finančných záujmov EÚ v SR¹³.

4.1.4. Sektorovo ciele preventívne opatrenia

Popri horizontálnych opatreniach s pôsobnosťou pre všetky operačné programy a pre všetky finančné prostriedky EÚ sú súčasťou efektívnej ochrany finančných záujmov EÚ *sektorové či odvetvové opatrenia* so zreteľom na *špecifiká jednotlivých operačných programov*. Tieto opatrenia nemajú byť na úkor tlaku na absorpčnú kapacitu v rámci jednotlivých operačných programov a musia byť pravidelne prehodnocované s ohľadom na zistenia inštitúcií a orgánov EÚ.

¹¹ http://ec.europa.eu/anti_fraud/about-us/funding/hercule-iii/index_en.htm

¹² Platnosť programu Hercule III vyprší na konci roka 2020, pričom následne bude nahradený novým Programom EÚ pre boj proti podvodom, ktorý spája základné zložky programu Hercule III s finančným základom operačnej činnosti informačného systému pre boj proti podvodom (AFIS) a systému nahlasovania nezrovnalostí (IMS), pričom každý z týchto systémov bude naďalej poskytovať špecializovanú službu, na ktorú bol vytvorený. Programom EÚ pre boj proti podvodom sa zrealizujú podmienky pre zjednodušenie a vytváranie synergických účinkov a zároveň sa tak zmierni administratívna záťaž a zjednoduší riadenie programu.

¹³ <http://www.olaf.vlada.gov.sk/strategicke-dokumenty-ocku-olaf/>

V oblasti poľnohospodárskych fondov je potrebné osobitný dôraz klásť na predchádzanie chýb a zlepšenie kontroly oprávnenosti prijímateľov, projektových aktivít a výdavkov, napríklad často zistená neoprávnenosť poľnohospodárskych plôch pre priame platby pri porovnávaní s ortho-snímkami, zníženie chybovosti na strane orgánov zodpovedných za implementáciu SPP.¹⁴

4.1.5 Trvalé úlohy v oblasti prevencie

V záujme zabezpečenia ochrany finančných záujmov EÚ v SR v oblasti prevencie sú jednotliví partneri siete AFCOS povinní v rámci svojich postupov plniť trvalé úlohy:

	Úloha	Zodpovedný orgán
I.	Pravidelne overovať systémy riadenia a kontroly s cieľom preveriť systém riadenia rizík podvodu.	MF SR/orgán auditu
II.	Zabezpečiť implementáciu sofistikovaných analytických softvérových nástrojov, napr. ARACHNE, pri hodnotení projektov.	ÚPVII a relevantní partneri siete AFCOS
III.	Aktualizovať Komunikačný plán k ochrane finančných záujmov EÚ v SR s cieľom zvyšovania povedomia a zabezpečenia publicity a informovania o problematike ochrany finančných záujmov EÚ v SR.	Pracovná skupina pre komunikáciu
IV.	Pravidelne do 30. novembra príslušného kalendárneho roka predložiť OCKÚ OLAF návrhy školení, resp. školiacich aktivít zameraných na ochranu finančných záujmov EÚ v SR do plánu vzdelávania na nasledujúci kalendárny rok.	Partneri siete AFCOS
V.	Zostaviť Plán vzdelávania v oblasti ochrany finančných záujmov EÚ na základe kompetenčných profilov, zhodnotenia potrieb a stanovených priorít a informovať o ňom sieťových partnerov.	OCKÚ OLAF v spolupráci s partnermi siete AFCOS
VI.	Pravidelne aktualizovať etický kódex s ohľadom na špecifické odporúčania EK v oblasti prevencie korupcie a boja proti podvodom.	Partneri siete AFCOS
VII.	Predkladať OCKÚ OLAF návrhy na iniciovanie diskusie o pripravovaných legislatívnych zmenách a informovať sa vzájomne prostredníctvom OCKÚ OLAF o pripravovaných legislatívnych zmenách, administratívnych a operatívnych činnostiach, ktoré napomáhajú zabezpečiť ochranu finančných záujmov EÚ v SR.	Partneri siete AFCOS
VIII.	Posilňovať a zefektívňovať spoluprácu a výmenu skúseností medzi partnermi siete AFCOS pri identifikácii nových podôb poškodzovania finančných záujmov EÚ a prijímať	Riadiaci výbor v spolupráci s partnermi siete

¹⁴ Agriculture and cohesion: overview of EU spending 2007-2013, European Court of Auditors, 2014, str. 18.

	Úloha	Zodpovedný orgán
	zodpovedajúce opatrenia.	AFCOS
IX.	Aktualizovať manuály a usmernenia týkajúce sa ochrany finančných záujmov EÚ v SR.	Partneri siete AFCOS

4.2. Odhaľovanie

Po skúsenostiach z predchádzajúcich programových období možno skonštatovať, že EÚ čelí snahám o zneužitie jej pomoci, pri ktorom potenciálni podvodníci používajú čoraz dômyselnejšie spôsoby, metódy a techniky.

Vláda SR je odhodlaná posilniť úsilie na odhaľovanie podvodov, korupcie a nezrovnalostí a zároveň iniciovať konanie vedúce k náprave nežiaduceho stavu a postihovaniu protiprávneho konania, ktoré vedie k vzniku nezrovnalostí a podvodov.

Páchatelia podvodov poškodzujúcich finančné záujmy EÚ si často svoje konanie dôkladne pripravujú. Takéto konanie je často zložené preukázať, čím sa zvyšuje riziko toho, že páchatelia týchto činov nebudú potrestaní. Aj z tohto dôvodu riešenie nezrovnalostí je jednou z kľúčových požiadaviek, aby sa finančné prostriedky EÚ vrátili do rozpočtu EÚ a zároveň aby sa orgánom činným v trestnom konaní zabezpečil dôkazný materiál pre prípadné začatie trestného konania. Ak systémy boja proti podvodom majú byť účinné, musia byť dômyselnejšie. Preto je potrebné posilniť existujúce vnútorné a vonkajšie kontrolné systémy a určiť najrizikovejšie oblasti, v ktorých dochádza k nesprávnemu použitiu a zneužitiu finančnej pomoci poskytovanej z fondov EÚ.

Z doterajších skúseností vyplýva, že k najrizikovejším oblastiam pri čerpaní finančných prostriedkov EÚ, v ktorých sa vyskytuje najväčšie množstvo nezrovnalostí a na ktoré upozorňuje aj EK, patrí oblasť verejného obstarávania, konfliktu záujmov, korupcie, nerealizovaných alebo čiastočne realizovaných aktivít a predkladania falšovanej dokumentácie na príslušné orgány.

Porušenie pravidiel a postupov verejného obstarávania má priamy vplyv na vznik nezrovnalostí a podvodov. Pravidlá Únie týkajúce sa verejného obstarávania prispievajú k predchádzaniu, odhaľovaniu a náprave protiprávneho stavu. Nové právne predpisy týkajúce sa verejného obstarávania a koncesií zlepšujú transparentnosť, napr. na základe povinného elektronického verejného obstarávania, regulovania koncesií a bližšieho pohľadu na zraniteľnú fázu po zadaní zákazky. Týmto predpismi sa posilňuje cieľ, ktorým je boj proti korupcii. Vymedzuje sa v nich napr. konflikt záujmov, dôvody vylúčenia sa rozširujú aj na tajné dohody medzi subjektmi predkladajúcimi ponuku, ktoré ovplyvňujú verejného obstarávateľa. Zavádza sa aj monitorovacia a oznamovacia povinnosť na obmedzenie podvodov a iných závažných nezrovnalostí pri verejnom obstarávaní. V súlade s odporúčaniami Komisie je potrebné, aby Úrad pre verejné obstarávanie pokračoval v zjednodušovaní a zdokonaľovaní pravidiel verejného obstarávania.

Ďalším problémom, ktorému je potrebné čeliť, je problematika konfliktu záujmov a korupcie predovšetkým v oblasti verejného obstarávania pri obstarávaní tovarov, prác a služieb z prostriedkov EÚ, ako aj v oblasti výberu projektov, ktoré sa majú financovať z prostriedkov

EÚ. Tieto dve oblasti sú kľúčové z pohľadu neoprávneného navýšenia hodnoty zákazky a preferovania uchádzača. Dodržiavanie zásady nediskriminácie a transparentnosti je predpokladom rozvoja zdravej a skutočnej hospodárskej súťaže medzi subjektmi, ktoré sa zúčastňujú verejného obstarávania a účelného vynakladania verejných prostriedkov.

Korupcia vedie k plytvaniu prostriedkov určených na verejné služby a práce, narúša súťaženie, bráni transparentnosti a tak vedie k neefektívnemu prerozdeleniu zdrojov, čím dochádza k deformácii trhového mechanizmu a ochudobňovaniu ekonomiky, keďže nie je úspešný subjekt, ktorý je ekonomicky najzdatnejší, ale subjekt, ktorý neponúka najkvalitnejšie služby a produkty. Nebezpečná je nielen aktívna korupcia, ale aj pasívna, ktorá spočíva v prijatí, vyžiadaní si alebo akceptovaní prísľubu poskytnutia finančného plnenia alebo inej výhody, a to pre seba alebo pre inú osobu, s cieľom zneužiť svoje profesionálne postavenie a oprávnenia z neho vyplývajúce, na vlastné obohatenie.

V rámci viacročného finančného rámca 2014 – 2020 EK zdôrazňuje potrebu aktívneho boja proti podvodom v rámci odhaľovania protiprávnej činnosti, pričom túto tému považuje za jednu zo svojich priorít. Vzhľadom na objem finančných prostriedkov, ktorý sa plánuje prerozdeliť z prostriedkov EÚ aj v rámci programového obdobia 2014 – 2020, je potrebné posilniť na jednej strane už fungujúce kontrolné mechanizmy, a na druhej strane bude potrebné vytvoriť ďalšie spôsoby boja proti podvodom a zneužívaniu pomoci z finančných prostriedkov Únie.

Na základe doterajších identifikovaných zistení je nevyhnutné posilniť a zdokonaľiť kontrolné systémy na úrovni riadiacich a sprostredkovateľských orgánov, pričom je potrebné zamerať sa na kontroly na mieste. Zamestnanci, predovšetkým kontrolóri a audítori, musia mať dostatočné vedomosti a zručnosti na to, aby dokázali rozpoznať ukazovatele podvodu (tzv. red flags – napr. nezrovnalosti vo verejnom obstarávaní – kartelové dohody, konflikt záujmov členov hodnotiaceho tímu, sťažnosti neúspešných uchádzačov a pod.).

Kontrolnú i auditorskú činnosť je dôležité koordinovať efektívne a vzhľadom na to je spolupráca partnerov siete AFCOS pri plánovaní a vykonávaní kontrol/auditov nevyhnutná. Spoluprácu partnerov siete AFCOS pritom podporuje a koordinuje Riadiaci výbor a Pracovná skupina pre spoluprácu v oblasti koordinácie kontrolnej činnosti, pričom nie je vylúčená ani prierezová spolupráca medzi pracovnými skupinami.

V rámci odhaľovania a následného vyšetrovania nezrovnalostí, podvodov a korupcie subjekty zapojené do vykonávania pomoci z finančných prostriedkov EÚ zabezpečujú, aby sa zistil, odhalil a vyšetril maximálny počet nezrovnalostí, podvodov a korupcie. OCKÚ OLAF v spolupráci s partnermi siete AFCOS poskytuje podporu a priestor na posudzovanie prípadov, pri ktorých zo zistených okolností vyplýva, že bol pravdepodobne spáchaný trestný čin.

Na získavanie informácií, ktoré sú dôležité pre zisťovanie a odhaľovanie protiprávnych konaní, je dôležité využívať dostupné možnosti a nástroje (najmä IT nástroje), či už na národnej, alebo nadnárodnej úrovni. V rámci vnútroštátnej úrovne je na tento účel primerane využívaný systém ITMS (ITMS2014+), ako aj elektronická komunikácia. Prostredníctvom elektronickej komunikácie môže verejnosť oznamovať svoje podozrenia na neefektívne a neúčelné vynakladanie finančných prostriedkov EÚ, a to na e-mailovej adrese: nezrovnalosti@vlada.gov.sk. OCKÚ OLAF a partneri siete AFCOS o tejto možnosti pravidelne informujú verejnosť aj prostredníctvom médií a tlačových správ uvedených na stránkach svojich webových sídiel. Na nadnárodnej úrovni je možné využívať nástroj ARACHNE, prípadne iný rovnocenný IT nástroj.

Pri odhaľovaní a vyšetrovaní nezrovnalostí, korupcie a podvodov orgány SR spolupracujú s úradom OLAF. OCKÚ OLAF je kľúčovým partnerom úradu OLAF v SR pre všetky aktivity súvisiace s ochranou finančných záujmov EÚ a poskytuje mu podporu pri ním vedených administratívnych vyšetrovaniach.

4.2.1. Oznamovanie nezrovnalostí

V zmysle právnych predpisov EÚ sú členské štáty povinné nahlásiť EK všetky nezrovnalosti, vrátane podozrenia z podvodu a preukázaného podvodu, ktoré majú vplyv na finančné záujmy EÚ v tých oblastiach, v ktorých členské štáty plnia rozpočet EÚ, a v oblasti výberu tradičných vlastných zdrojov EÚ. Komisii sú nahlasované nezrovnalosti, ktoré presahujú 10 000 EUR v príspevku z fondov, ako aj informácie o významnom pokroku týkajúcom sa súvisiacich správnych a súdnych konaní s výnimkou prípadov nezrovnalostí ustanovených v nariadeniach.

V SR je vytvorený systém nahlasovania nezrovnalostí na národnej úrovni, v rámci ktorého sa evidujú všetky nezrovnalosti s finančným vplyvom na výkaz výdavkov EÚ, ako i nezrovnalosti, v ktorých je vedené trestné stíhanie za niektorý z trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy EÚ. OCKÚ OLAF v pravidelných štvrt'ročných intervaloch zhromažďuje údaje o nezrovnalostiach, ktoré spadajú pod nahlasovaciu povinnosť a následne ich prostredníctvom systému IMS zasiela Komisii.

Na základe doterajšej analýzy nezrovnalostí sa nezrovnalosti s najväčším finančným dopadom v rámci SR týkali najmä netransparentného konania pri výberovom a hodnotiacom procese, porušenia pravidiel a postupov v oblasti verejného obstarávania (napr. diskriminačné stanovenie podmienok účasti v oblasti preukázania technickej alebo odbornej spôsobilosti pri verejnom obstarávaní, skrátenie lehôt na vyžiadanie súťažných podkladov pri obstarávaní nadlimitných zákaziek), deklarovanie výdavkov vo faktúrach, ktoré neboli v súlade so skutočne vykonanými prácami; nezabezpečenia čestnej hospodárskej súťaže, nevrátenia nezúčtovaného zostatku zálohovej platby do stanoveného termínu a pod.

Na účely správneho a korektného nahlasovania nezrovnalostí Komisii prostredníctvom systému IMS, je nevyhnutné zaistiť jednotnosť, úplnosť a správnosť nahlasovaných údajov v systémoch ITMS (ITMS2014+) a IMS. Keďže tieto informačné systémy sa neustále vyvíjajú, je potrebná úzka spolupráca všetkých zainteresovaných osôb, ktoré do týchto systémov evidujú údaje o nezrovnalostiach.

OCKÚ OLAF v spolupráci s Pracovnou skupinou pre nezrovnalosti každoročne vypracúva Ročnú správu o nezrovnalostiach, ktorá je predkladaná na rokovanie vlády ako informatívny materiál do konca júna nasledujúceho kalendárneho roka. Správa obsahuje informácie o všetkých nezrovnalostiach zaevidovaných v danom roku do IMS. Na základe analýzy nezrovnalostí a identifikácie oblastí, ktoré obsahujú najväčšie riziko, relevantní partneri siete AFCOS prijímajú zodpovedajúce opatrenia na obmedzenie výskytu rizík. O prijatých opatreniach informujú Riadiaci výbor. Pre lepšiu identifikáciu rizika vzniku nezrovnalosti je nevyhnutné poznať najčastejšie sa vyskytujúci druh a typ nezrovnalosti a podvodov, najčastejší spôsob porušenia ustanovení zmlúv o poskytnutí NFP, ako aj vnútroštátnych predpisov a právnych predpisov EÚ, ich finančný vplyv a spôsob ich odhalenia. Výsledkom tejto rizikovej analýzy by mali byť presné a spoľahlivé údaje o rozsahu a charaktere nezrovnalostí a podvodov.

Finančná správa SR zodpovedá za odhaľovanie nezrovnalostí a podvodov v oblasti TVZ. Nezrovnalosti a podvody týkajúce sa TVZ nahlasuje Komisii prostredníctvom systému

OWNRES. S cieľom zvýšiť mieru odhaľovania nezrovnalostí a podvodov v oblasti TVZ je potrebné zamerať sa hlavne v rámci kontrolnej činnosti colných orgánov na vysoko rizikový dovoz.

Riadiaci výbor pre ochranu finančných záujmov EÚ v SR zabezpečuje, aby všetci partneri siete AFCOS zodpovedajúcim spôsobom reagovali na zmeny v rizikových prostrediach a podľa potreby upravili svoje systémy riadenia, realizácie, auditu a kontroly.

4.2.2 Trvalé úlohy v oblasti odhaľovania

V záujme zabezpečenia ochrany finančných záujmov EÚ v SR v oblasti odhaľovania sú jednotliví partneri siete AFCOS povinní v rámci svojich postupov plniť trvalé úlohy:

	Úlohy	Zodpovedný orgán
I.	Viesť evidenciu nezrovnalostí a podvodov v oblasti tradičných vlastných zdrojov a na základe analýzy navrhnúť prípadné opatrenia na nápravu.	Finančná správa SR
II.	Vypracovať a predložiť na rokovanie vlády SR Ročnú správu o nezrovnalostiach za predchádzajúci kalendárny rok.	OCKÚ OLAF v spolupráci s relevantnými partnermi siete AFCOS
III.	V nadväznosti na analýzu rizík a identifikáciu oblastí s najväčším rizikom aktualizovať opatrenia na predchádzanie a odhaľovanie podvodov, na obmedzenie výskytu rizík a na zníženie počtu nezrovnalostí a o daných skutočnostiach informovať OCKÚ OLAF.	Partneri siete AFCOS
IV.	Pravidelne aktualizovať hlavné ukazovatele podvodu (tzv. red flags) a rizikové oblasti	Partneri siete AFCOS
V.	Zabezpečiť verejnosti podmienky na bezproblémové využitie elektronickej komunikácie na oznamovanie a odhaľovanie poškodzovania finančných záujmov EÚ v SR.	OCKÚ OLAF a partneri siete AFCOS
VI.	Zabezpečiť prijímanie a riešenie informácií od verejnosti o podozreniach z poškodzovania finančných záujmov EÚ v SR v zmysle právnych predpisov SR a EÚ.	OCKÚ OLAF a partneri siete AFCOS
VII.	Zvýšiť účinnosť kontrol a odhaľovania nezrovnalostí a podvodov v oblasti tradičných vlastných zdrojov, najmä v súvislosti s vysokorizikovým dovozom tovaru, únikmi na cle a prepustením tovaru do colného režimu.	Finančná správa SR

4.3. Vyšetrovanie a stíhanie podvodov

Vláda SR si kladie za cieľ odhaľovať nezrovnalosti, korupciu a podvody v súlade s najvyššími štandardmi integrity a objektivity. Na tento účel je potrebné využívať všetky dostupné právne nástroje, zdroje a možnosti, aby vyšetrovanie podvodného konania viedlo k náprave nežiaduceho stavu a postihovaniu protiprávneho konania.

Primárnym cieľom v oblasti vyšetrovania a stíhania podvodného konania je prijať opatrenia, ktoré budú pri dosahovaní boja proti podvodom konzistentné a účinné. OCKÚ OLAF v spolupráci s partnermi siete AFCOS bude na tento účel iniciovať činnosti v legislatívnej, administratívnej a vyšetrovacej oblasti vzťahujúcej sa na ochranu finančných záujmov EÚ. Pritom je nevyhnutné, aby sa pravidlá EÚ a SR zamerané na boj proti podvodnému konaniu vykonávali na základe starostlivo pripravených a aktuálnych hodnotení rizík podvodu a aby páchatelia trestných činov poškodzujúcich alebo ohrozujúcich finančné záujmy EÚ boli odsúdení. V tejto súvislosti je takisto potrebné, aby sa právne predpisy EÚ dôsledne premietli do právnych predpisov SR.

Základným predpokladom je chápať podvod v širšom zmysle, t. j. v zmysle smernice o boji proti podvodom, ako každé úmyselné konanie alebo opomenutie poškodzujúce alebo ohrozujúce finančné záujmy EÚ.

S ochranou finančných záujmov EÚ v SR nepochybne súvisí aj trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb v zmysle národných,¹⁵ medzinárodných a nadnárodných záväzkov a odporúčaní. Je potrebné v súvislosti s bojom proti podvodom ako aj organizovanej trestnej činnosti v oblasti využívania finančných prostriedkov EÚ¹⁶ zvýšiť efektívnosť a účinnosť mechanizmu sankcionovania právnických osôb, ak došlo v súvislosti s ich činnosťou k spáchaniu trestného činu. V tejto súvislosti dáva zároveň smernica o boji proti podvodom základný rámec pre harmonizáciu uplatňovania trestnej zodpovednosti právnických osôb, ktoré svojim protiprávnym konaním poškodili finančné záujmy EÚ.

Ukázalo sa, že štruktúrovaná koordinácia (výmena údajov a informácií) medzi orgánmi boja proti podvodom, riadiacimi orgánmi a inými orgánmi je osvedčeným postupom. Na účinné vyšetrovanie podvodov je však nevyhnutné posilniť užšiu spoluprácu medzi orgánmi zodpovednými za implementáciu finančných prostriedkov EÚ na jednej strane a orgánmi presadzovania práva a justičnými orgánmi na strane druhej. Spolupráca medzi partnermi siete AFCOS by sa mala zameriavať na výmenu informácií a pomoc operatívneho charakteru. SR má za cieľ prostredníctvom Riadiaceho výboru na ochranu finančných záujmov EÚ zefektívniť existujúcu platformu pre rýchlu (operatívnu) výmenu aktuálnych informácií, skúseností a osvedčených postupov. Odborná príprava na boj proti podvodom prostredníctvom organizovania štruktúrovaných a komplexných školení o vyšetrovacích a kriminalistických metódach a sektorových právnych predpisoch je nevyhnutná pre výmenu právnych a praktických odborných skúseností medzi jednotlivými partnermi siete AFCOS. Na tento účel bude OCKÚ OLAF v spolupráci s partnermi siete AFCOS organizovať školenia o pravidlách a postupoch, ktoré sa uplatňujú pri poskytovaní finančných prostriedkov EÚ a zo štátneho rozpočtu určených na financovanie spoločných programov SR a EÚ pre pracovníkov súdov a orgánov činných v trestnom konaní. OCKÚ OLAF bude tiež v spolupráci s Národnou kriminálnou agentúrou (ďalej len „NAKA“) organizovať vzdelávanie organizované pre

¹⁵ Zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹⁶ Rámcové Rozhodnutie Rady 2008/841/SVV z 24. októbra 2008 o boji proti organizovanému zločinu (Ú. v. EÚ L 300, 11.11.2008).

pracovníkov verejnej správy s cieľom získať a osvojiť si potrebné vedomosti v oblasti ochrany finančných záujmov EÚ v SR.

Ďalší kľúčový prvok pri ochrane finančných záujmov EÚ je **ochrana oznamovateľov protispoločenskej činnosti** pretože oznámenie o podozrení z páchania závažných trestných činov výraznou mierou prispieva k boju proti podvodom. Zároveň je dôležité pravidelne vyhodnocovať, či ochrana oznamovateľov protispoločenskej činnosti je v podmienkach SR vyhovujúca a dostatočným spôsobom tak napomáha vyšetrovaniu nezrovnalostí, ktoré majú charakter závažnej a inej protispoločenskej činnosti.

4.3.1. Trvalé úlohy v oblasti vyšetovania a stíhania podvodov

V záujme zabezpečenia ochrany finančných záujmov EÚ v SR v oblasti vyšetovania a stíhania podvodov sú jednotliví partneri siete AFCOS povinní v rámci svojich postupov plniť trvalé úlohy:

	Úlohy	Zodpovedný orgán
I.	Monitorovať prípady, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie pre niektorý z trestných činov v súvislosti s poškodzovaním finančných záujmov EÚ v SR.	OCKÚ OLAF a partneri siete AFCOS
II.	Vyhodnocovanie štatistiky o trestných činoch poškodzujúcich finančné záujmy EÚ a trestných činoch/podozreniach nahlásených oznamovateľmi protispoločenskej činnosti.	Partneri siete AFCOS
III.	Vzdelávanie organizované pre pracovníkov štátnej/verejnej správy s cieľom získať a osvojiť si zručnosti potrebné na ochranu finančných záujmov EÚ v SR.	OCKÚ OLAF, NAKA
IV.	Organizovanie školení o pravidlách a postupoch, ktoré sa uplatňujú pri poskytovaní finančných prostriedkov z EÚ a o systéme ochrany finančných záujmov EÚ pre pracovníkov orgánov činných v trestnom konaní.	OCKÚ OLAF v spolupráci s CKO a MF SR (orgán auditu, certifikačný orgán)

4.4. Vymáhanie neoprávnene vyplatených finančných prostriedkov a sankcie

V zmysle smernice o boji proti podvodom sú členské štáty povinné prijať potrebné opatrenia, aby zabezpečili, že podvod poškodzujúci finančné záujmy Únie, pranie špinavých peňazí, pasívna a aktívna korupcia, sprenevera budú predstavovať trestné činy, ak boli spáchané úmyselne. V tejto súvislosti je potrebné analyzovať aj primeranosť sankcií za nezrovnalosti s cieľom vyváženosti a zároveň naplnenia funkcie odradenia potenciálnych páchatel'ov od konania, ktoré je následne potrebné administratívnoprávne alebo trestnoprávne sankcionovať.

Je všeobecným pravidlom, že pri akejkoľvek nezrovnalosti sa neprávom získaná výhoda odníme povinnosťou zaplatiť alebo vrátiť dlžné alebo neprávom získané sumy.

Ak ide o porušenie finančnej disciplíny, odvod, penále a pokutu za porušenie finančnej disciplíny pri nakladaní s finančnými prostriedkami štátneho rozpočtu a s finančnými prostriedkami EÚ, ukladá a vymáha Úrad vládneho auditu, prípadne Ministerstvo financií SR a Pôdohospodárska platobná agentúra v súlade s § 31 zákona č. 523/2004 Z. z.¹⁷

Vykonanie finančných opráv v súvislosti s individuálnymi alebo systémovými nezrovnalosťami môže byť zabezpečené stiahnutím finančného príspevku alebo jeho časti z výkazu výdavkov v nasledujúcej žiadosti o platbu okamžite, bez ohľadu na to, kedy je ukončený proces vysporiadania/vymáhania a kedy zodpovedajúce neoprávnené výdavky boli vysporiadané v prospech mimorozpočtového účtu certifikačného orgánu alebo odpočítaním príspevku alebo jeho časti z výkazu výdavkov až po ukončení procesu vysporiadania/vymáhania, t. j. následným odpočítaním po ich pripísaní na príslušný mimorozpočtový účet certifikačného orgánu.

Zároveň je potrebné zabezpečiť efektívne vymáhanie neoprávnene vyplatených finančných prostriedkov a analyzovať údaje o prijatých sankciách v súvislosti s financovaním z fondov, ktoré nie sú súčasťou EŠIF.¹⁸

Na kvalitné zacielenie opatrení potrebných na zlepšenie spätného vymáhania finančných prostriedkov chýbajú dostatočne komplexné údaje o sume vymožených finančných prostriedkov EÚ a ich príslušná analýza. Je potrebné prijať opatrenia na zabezpečenie plynulého a včasného procesu vymáhania neoprávnene vyplatených alebo nesprávne použitých finančných prostriedkov a klásť pritom dôraz najmä na zvýšenie úsilia v súvislosti s vymáhaním a vrátením súm dotknutých podvodom.

Zároveň je potrebné venovať pozornosť prípadom, v ktorých boli výdavky označené ako neoprávnené pre financovanie z rozpočtu EÚ a financovanie projektu bolo ďalej zabezpečené z verejných zdrojov príslušnej kapitoly štátneho rozpočtu.

Údaje o spätnom získavaní neoprávnene vyplatených súm, ako aj ďalšie súvisiace relevantné údaje v tejto oblasti je potrebné podrobne monitorovať v rámci Ročnej správy o nezrovnalostiach.

V súvislosti s prijatím smernice o boji proti podvodom je v budúcnosti nadalej potrebné skúmať aktuálnosť vymedzenia skutkových podstát trestných činov súvisiacich s poškodzovaním finančných záujmov EÚ vymedzených v Trestnom zákone,¹⁹ najmä so zreteľom na zvyšovanie sofistikovanosti a komplexnosti konaní páchatel'ov, ktorými sú naplnené jednotlivé znaky skutkových podstát trestných činov.

V rámci existujúceho právneho prostredia je potrebné dôsledne presadzovať objektívne uplatňovanie disciplinárnych opatrení voči zamestnanom štátnej a verejnej správy, ktorí spôsobili nadmernú chybovosť jednotlivých operačných programov, resp. svojou nečinnosťou umožnili vznik závažných nezrovnalostí.

¹⁷ Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹⁸ Napr. Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 223/2014 o Fonde európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby; Fond pre azyl, migráciu a integráciu a nástroj pre finančnú podporu v oblasti policajnej spolupráce, predchádzania trestnej činnosti, boja proti trestnej činnosti a krízového riadenia v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 514/2014, ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Fonde pre azyl, migráciu a integráciu a o nástroji pre finančnú podporu v oblasti policajnej spolupráce, predchádzania trestnej činnosti, boja proti trestnej činnosti a krízového riadenia.

¹⁹ Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších právnych predpisov.

Osobitnú pozornosť treba venovať včasnému a úplnému prijatiu krokov v súvislosti so zisteniami, odporúčaniami a požiadavkami Európskej komisie, vrátane úradu OLAF a Európskeho dvora audítorov a uplatňovanie disciplinárnej zodpovednosti za nesplnenie uložených odporúčaní. Zároveň treba dbať na to, aby orgány zodpovedné za koordináciu a finančné riadenie zabezpečili včasné a jednotné uplatnenie týchto opatrení a zistení vo všetkých operačných programoch, nielen v operačnom programe dotknutom zisteniami.

Ak bola štátu spôsobená škoda alebo boli inak porušené či ohrozené jeho práva alebo oprávnené záujmy, môže si ako poškodený uplatňovať náhradu škody v trestnoprávnom, resp. občianskoprávnom konaní, alebo len vykonávať procesné práva poškodeného bez vyčíslenia a uplatnenia nároku na náhradu škody.²⁰

4.4.1. Trvalé úlohy v oblasti vymáhania neoprávnene vyplatených finančných prostriedkov EÚ a sankcií

V záujme zabezpečenia ochrany finančných záujmov EÚ v SR v oblasti vymáhania neoprávnene vyplatených finančných prostriedkov EÚ a sankcií sú jednotliví partneri siete AFCOS povinný v rámci svojich postupov plniť trvalé úlohy:

	Úlohy
I.	Zaviesť efektívny systém kontroly vymáhania neoprávnene vyplatených finančných prostriedkov z fondov EÚ a vysporiadania finančných vzťahov voči prijímateľovi a partnerovi.
II.	Aktívne vymáhať a vysporiadať neoprávnene vyplatené finančné prostriedky z fondov EÚ za použitia všetkých dostupných právnych inštitútov.
III.	Informovať OCKÚ OLAF o prijatí opatrení v súvislosti s odporúčaniami Európskeho úradu pre boj proti podvodom.
IV.	Informovať OCKÚ OLAF o prijatí opatrení v súvislosti so zisteniami audítorov EK.

5. AKTUALIZÁCIA NÁRODNEJ STRATÉGIE A MONITOROVANIE JEJ VYKONÁVANIA

Národnú stratégiu, ako aj prílohy k nej je možné v prípade potreby aktualizovať. Aktualizovanú Národnú stratégiu predkladá OCKÚ OLAF na schválenie Riadiacemu výboru a následne vedúcemu Úradu vlády SR.

Monitorovanie a dohľad nad vykonávaním opatrení a úloh vyplývajúcich z Národnej stratégie, z akčného plánu ako aj nad činnosťou pracovných skupín vykonáva Riadiaci výbor, ktorý zasadá podľa potreby, najmenej jedenkrát ročne. Tieto zasadnutia organizuje sekretariát Riadiaceho výboru.

²⁰ Takéto nároky na náhradu škody sú spravidla predmetom občianskoprávneho konania.

OCKÚ OLAF v spolupráci s partnermi siete AFCOS vypracováva a predkladá Riadiacemu výboru odpočet plnenia akčného plánu k Národnej stratégii raz ročne v termíne do 31. januára kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku za ktorý sa odpočet vyhotovuje. Zároveň OCKÚ OLAF predkladá vláde SR do 30. júna kalendárneho roka Ročnú správu o nezrovnalostiach za uplynulý rok. Správu o plnení trvalých úloh, ktoré vyplývajú z Národnej stratégie a odpočet úloh vyplývajúcich z Akčného plánu k Národnej stratégii zasielajú sieťoví partneri OCKÚ OLAF pravidelne v termíne do 31. januára kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku za ktorý sa správa a odpočet vyhotovujú. OCKÚ OLAF poskytnuté údaje vyhodnotí a informuje Riadiaci výbor o stave plnenia trvalých úloh vyplývajúcich z Národnej stratégie.

Riadiaci výbor v spolupráci s partnermi siete AFCOS zároveň posilňuje a zefektívňuje spoluprácu a výmenu skúseností pri identifikácii nových podôb poškodzovania finančných záujmov EÚ a partneri siete AFCOS následne prijímajú zodpovedajúce opatrenia.

6. PRÍLOHY

Príloha 1	Právny rámec
Príloha 2	Glosár základných pojmov a použité skratky
Príloha 3	Manuál spolupráce partnerov siete AFCOS
Príloha 4	Akčný plán

Príloha 1

k Národnej stratégii ochrany finančných záujmov EÚ v SR

Právny rámec

Právne predpisy EÚ

Zmluvy

- Zmluva o Európskej únii;
- Zmluva o fungovaní Európskej únie;
- Zmluva o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu;
- Charta základných práv Európskej únie;

Nariadenia a smernice

- nariadenie Rady (ES, EURATOM) č. 2988/95 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev;
- Dohovor vyhotovený na základe článku K. 3 Zmluvy o Európskej únii o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nariadenie Rady (Euratom) č. 1074/1999;
- nariadenie Rady (Euratom, ES) č. 2185/96 o kontrolách a inšpekciách na mieste, vykonávaných Komisiou za účelom ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev pred podvodmi a inými nezrovnalosťami;
- nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, a zrušení nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012;
- smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva;

Nariadenia a smernice týkajúce sa príjmovej časti rozpočtu

- nariadenie Rady (ES) č. 515/97 o vzájomnej súčinnosti správnych orgánov členských štátov a o spolupráci medzi nimi a Komisiou za účelom zabezpečenia správneho uplatňovania práva v colnej a poľnohospodárskej oblasti;
- nariadenie Rady (EÚ, Euratom) č. 609/2014 o metódach a postupe sprístupňovania tradičných vlastných zdrojov a vlastného zdroja založeného na DPH a HND a o opatreniach na zabezpečenie požiadaviek na pokladničnú hotovosť (prepracované znenie);
- nariadenie Rady (EHS, Euratom) č. 1553/89 o definitívnych jednotných dohodách pre výber vlastných zdrojov pochádzajúcich z dane z pridanej hodnoty;

- nariadenie Rady (EÚ, Euratom) č. 608/2014, ktorým sa ustanovujú vykonávacie opatrenia týkajúce sa systému vlastných zdrojov Európskej únie;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie;
- rozhodnutie Rady (EÚ, Euratom) č. 2014/335 o systéme vlastných zdrojov Európskej únie;
- rozhodnutie Rady (ES, Euratom) č. 2007/436 o systéme vlastných zdrojov Európskych spoločností;
- vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 2015/2447, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá vykonávania určitých ustanovení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie ;
- delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 2015/2446, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013, pokiaľ ide o podrobné pravidlá, ktorými sa bližšie určujú niektoré ustanovenia Colného kódexu Únie;
- delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2016/341, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013, pokiaľ ide o prechodné pravidlá pre určité ustanovenia Colného kódexu Únie, keď príslušné elektronické systémy ešte nie sú funkčné a ktorým sa mení delegované nariadenie (EÚ) č. 2015/2446;
- nariadenie Rady (ES) č. 1186/2009 ustanovujúce systém Spoločenstva pre oslobodenie od cla.

Nariadenia a smernice týkajúce sa výdavkovej časti rozpočtu

- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1299/2013 o osobitných ustanoveniach na podporu cieľa Európska územná spolupráca z Európskeho fondu regionálneho rozvoja;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1300/2013 o Kohéznom fonde, ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1084/2006;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1301/2013 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a o osobitných ustanoveniach týkajúcich sa cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1080/2006;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1302/2013, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1082/2006 o Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS), pokiaľ ide o vyjasnenie, zjednodušenie a zlepšenie zakladania a fungovania takýchto zoskupení;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 o Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS);
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 508/2014 o Európskom námornom a rybárskom fonde, ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 2328/2003, (ES) č. 861/2006, (ES) č. 1198/2006 a (ES) č. 791/2007 a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1255/2011;
- nariadenie Rady (ES) č. 1224/2009, ktorým sa zriaďuje systém kontroly Spoločenstva na zabezpečenie dodržiavania pravidiel spoločnej politiky v oblasti rybného hospodárstva a ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (ES) č. 847/96, (ES) č. 2371/2002, (ES) č.

811/2004, (ES) č. 768/2005, (ES) č. 2115/2005, (ES) č. 2166/2005, (ES) č. 388/2006, (ES) č. 509/2007, (ES) č. 676/2007, (ES) č. 1098/2007, (ES) č. 1300/2008, (ES) č. 1342/2008 a ktorým sa zrušujú nariadenia (EHS) č. 2847/93, (ES) č. 1627/94 a (ES) č. 1966/2006;

- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1304/2013 o Európskom sociálnom fonde a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1081/2006;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1307/2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 637/2008 a nariadenie Rady (ES) č. 73/2009;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1309/2013 o Európskom fonde na prispôsobenie sa globalizácii (2014 – 2020) a o zrušení nariadenia (ES) č. 1927/2006;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1310/2013, ktorým sa stanovujú niektoré prechodné ustanovenia o podpore rozvoja vidieka z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1305/2013, pokiaľ ide o zdroje a ich rozdeľovanie na rok 2014, a ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 73/2009 a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1307/2013, (EÚ) č. 1306/2013 a (EÚ) č. 1308/2013, pokiaľ ide o ich uplatňovanie v roku 2014;
- nariadenie Komisie (ES) č. 498/2007, ktorým sa stanovujú podrobné vykonávacie pravidlá nariadenia Rady (ES) č. 1198/2006 o Európskom fonde pre rybne hospodárstvo;
- nariadenie Rady (EÚ, Euratom) č. 1311/2013, ktorým sa ustanovuje viacročný finančný rámec na roky 2014 – 2020;
- nariadenie EK (EÚ, Euratom) č. 1302/2008 o centrálnej databáze vylúčených subjektov;
- nariadenie Komisie (ES) č. 1828/2006, ktorým sa stanovujú vykonávacie pravidlá nariadenia Rady (EÚ) č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 v platnom znení (pre programové obdobie 2007–2013);
- **r**ámcové Rozhodnutie Rady 2008/841/SVV o boji proti organizovanému zločinu;
- nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 250/2014, ktorý sa ustanovuje program na podporu činností v oblasti ochrany finančných záujmov Európskej únie (program Hercule III) a ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 804/2004/ES;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1293/2013 o zriadení programu pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) a o zrušení nariadenia (ES) č. 614/2007;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 516/2014, ktorým sa zriaďuje Fond pre azyl, migráciu a integráciu, a ktorým sa mení rozhodnutie Rady 2008/381/ES a rušia rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 573/2007/ES a č. 575/2007/ES a rozhodnutie Rady 2007/435/ES;

- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 514/2014, ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Fonde pre azyl, migráciu a integráciu a o nástroji pre finančnú podporu v oblasti policajnej spolupráce, predchádzania trestnej činnosti, boja proti trestnej činnosti a krízového riadenia;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1287/2013, ktorým sa zriaďuje program pre konkurencieschopnosť podnikov a malé a stredné podniky (COSME) (2014 – 2020) a ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1639/2006/ES; nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 331/2014 o vytvorení výmenného, pomocného a školiaceho programu na ochranu eura proti falšovaniu (program „Pericles 2020“) a o zrušení rozhodnutí Rady 2001/923/ES, 2001/924/ES, 2006/75/ES, 2006/76/ES, 2006/849/ES a 2006/850/ES; nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1291/2013, ktorým sa zriaďuje program Horizont 2020 – rámcový program pre výskum a inováciu (2014 – 2020) a zrušuje rozhodnutie č. 1982/2006/ES;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1382/2013, ktorým sa ustanovuje program Spravodlivosť na obdobie rokov 2014 – 2020;
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 223/2014 o Fonde európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby;
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie;
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii;

Právne predpisy Slovenskej republiky

- Ústava SR;
- zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 543/2007 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších právnych predpisov,
- zákon č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov;

- zákon č. 479/2009 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní a poplatkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o štátnej pomoci);
- zákon č. 374/2014 Z. z. o pohľadávkach štátu a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 442/2012 Z. z. o medzinárodnej pomoci a spolupráci pri správe daní v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 35/2019 Z. z. o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 90/2008 Z. z. o európskom zoskupení územnej spolupráce a o doplnení zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 323/2015 Z. z. o finančných nástrojoch financovaných z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších právnych predpisov;
- zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov;

Ostatné dokumenty

- Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020;
- Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky na roky 2007-2013; Systém riadenia európskych štrukturálnych a investičných fondov na programové obdobie 2014-2020;
- Pravidlá financovania finančných opráv z nezrovnalostí zistených Európskou komisiou, Európskym dvorom audítorov alebo národnými orgánmi SR v rámci predvstupových fondov PHARE, ISPA, SAPARD, Prechodný fond a povstupových fondov Štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo;
- Systém finančného riadenia štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu na programové obdobie 2014 – 2020;
- Systém riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007-2013
- Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020;

Právny rámec

- Systém finančného riadenia Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka;
- Systém finančného riadenia Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu;
- Stratégia Komisie pre boj proti podvodom: posilnené opatrenia na ochranu rozpočtu EÚ;
- Opatrenia, usmernenia a výročné správy Európskej komisie a Európskeho úradu pre boj proti podvodom.

EUROPSKA UNIA

Príloha 2

k Národnej stratégii ochrany finančných záujmov EÚ v SR

Glosár základných pojmov a použité skratky

Glosár základných pojmov a použité skratky

Na účely Národnej stratégie pre ochranu finančných záujmov EÚ v SR sa používajú tieto vymedzenia pojmov:

Administratívne vyšetrovania sú všetky inšpekcie, kontroly alebo iné opatrenia, ktoré vykonáva OLAF v súlade s článkami 3 a 4 nariadenia EP a Rady č. 883/2013¹ a ktoré sú zamerané na dosiahnutie cieľov uvedených v článku 1 tohto nariadenia a v prípade potreby na zistenie protiprávneho charakteru vyšetřovaných činností. Týmto vyšetrovaniami nie sú dotknuté právomoci príslušných orgánov členských štátov začať trestné konanie.

AFCOS (*Anti-fraud coordination service*) je koordinačný útvar pre boj proti podvodom, ktorého úlohou je uľahčovať účinnú spoluprácu a výmenu informácií, vrátane informácií operatívnej povahy, s úradom OLAF. V Slovenskej republike funkciu tohto útvaru plní organizačná zložka Úradu vlády SR, a to sekcia kontroly a jej odbor Centrálny kontaktný útvar pre OLAF. **Akčný plán k Národnej stratégii** je harmonogram úloh, ktorý slúži na zabezpečenie vykonávania NS OFZ.

ARACHNE je IT nástroj na hĺbkovú analýzu údajov a bodovanie rizík, ktorý pomáha posilniť identifikáciu, prevenciu a odhaľovanie podvodov, rizikových operácií, projektov, prijímateľov, zmlúv, dodávateľov a zhotoviteľov. Pomáha určiť najrizikovejšie projekty a zvýšiť účinnosť kontrol výberu a riadenia projektu.

Audit znamená preskúmanie činností a operácií subjektu s cieľom získať istotu, že tieto činnosti a operácie sa vykonávajú alebo fungujú v súlade s cieľmi, rozpočtami, pravidlami a normami. Cieľom tohto preskúmania je pravidelne identifikovať odchýlky, ktoré by mohli vyžadovať nápravné opatrenie.²

Audit trail znamená podrobný popis riadenia a realizácie poskytovania príspevku z fondov EÚ na všetkých úrovniach zahrňujúci tok informácií, dokumentov, finančných prostriedkov a kontrolu.

Boj proti podvodom je súčasť všeobecného úsilia boja proti organizovanému zločinu, pričom sa týka aj konkrétnych problémov boja proti nezákonným aktivitám poškodzujúcim finančné záujmy Únie. Opiera sa predovšetkým o článok 325 ZFEÚ. Na úrovni EÚ je od júna 1999 orgánom povereným pre boj proti podvodom Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF). Na základe kapitoly 4 a 5 ZFEÚ majú kompetencie na boj proti podvodom aj Eurojust a Europol.³

Centrálny koordinačný orgán (CKO) je organizačnou zložkou Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, ktorý je ústredným orgánom štátnej správy zodpovedným za efektívnu a účinnú koordináciu riadenia poskytovania príspevku z európskych štrukturálnych a investičných fondov v zmysle Partnerskej dohody na roky 2014-2020.

Certifikácia (osvedčovanie) znamená potvrdenie správnosti, zákonnosti, oprávnenosti a overiteľnosti výdavkov vo vzťahu k systému riadenia a kontroly pri realizácii príspevku z fondov EÚ.

¹ Nariadenie EP a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom.

² Guidelines for Internal Control Standards for the Public Sector, INTOSAI GOV 9100, s. 59; http://www.issai.org/media/13329/intosai_gov_9100_e.pdf

³ Glosár k právnym predpisom EÚ: http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/fight_against_fraud_en.htm

Certifikačný orgán (CO) znamená orgán, ktorý zodpovedá za zaručenie presnosti a zákonnosti výkazov výdavkov a žiadostí o platbu pred ich zaslaním Európskej komisii. Na riadení Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu, Kohézneho fondu, Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a Európskeho námorného a rybárskeho fondu sa okrem Komisie podieľajú členské štáty, regióny a iné sprostredkovateľské subjekty⁴. Jedna alebo viacero z uvedených skupín určí certifikačný orgán pre každý operačný program spolufinancovaný z týchto fondov. V podmienkach Slovenskej republiky určuje certifikačný orgán vláda SR.

Európska prokuratúra je orgán EÚ, ktorý je zodpovedný za vyšetrovanie, trestné stíhanie a podanie obžaloby na páchatel'ov a spolupáchateľ'ov trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy EÚ, ktoré sú ustanovené v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2017/1371 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva a v nariadení Rady (EÚ) 2017/1939, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry. V tejto súvislosti Európska prokuratúra vedie vyšetrovania, vykonáva úkony trestného stíhania a vystupuje vo funkcii prokurátora na príslušných súdoch členských štátov až do konečného rozhodnutia vo veci.

Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF)⁵ pozostávajú z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF), Európskeho sociálneho fondu (ESF), Kohézneho fondu (KF), Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ENRF).

Finančné záujmy EÚ sú všetky príjmy, výdavky a aktíva, ktoré sú pokryté rozpočtami Únie, jej inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr zriadených v súlade so zmluvami, alebo rozpočty nimi priamo alebo nepriamo spravované a kontrolované, ktoré sú nadobudnuté prostredníctvom týchto rozpočtov alebo ktoré majú byť do týchto rozpočtov uhradené.⁶

Finančný nástroj je opatrenie EÚ vo forme finančnej podpory poskytovanej z rozpočtu s cieľom dosiahnuť jeden alebo viaceré špecifické ciele politik Únie, ktorý môže mať podobu kapitálových alebo kvázi kapitálových investícií, úverov alebo záruk alebo iných nástrojov na zdieľanie rizika a ktorý sa v náležitých prípadoch môže kombinovať s inými formami finančnej podpory alebo s finančnými prostriedkami v rámci zdieľaného riadenia alebo s finančnými prostriedkami z Európskeho rozvojového fondu (ERF).⁷

Hodnotenie rizík znamená odhad významnosti rizika a posúdenie pravdepodobnosti vzniku rizika.⁸

Hospodársky subjekt je akákoľvek fyzická alebo právnická osoba, vrátane verejného subjektu, alebo skupina takýchto osôb, ktoré ponúkajú dodanie tovaru, uskutočnenie stavebných prác alebo poskytnutie služieb alebo dodanie nehnuteľného majetku.⁹

IMS (*Irregularity management System*) je webová aplikácia systému AFIS – elektronický systém, vyvinutý a poskytnutý Európskou komisiou na účely oznamovania nezrovnalostí Európskemu úradu pre boj proti podvodom (OLAF). Prostredníctvom tohto systému sú úradu

⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/glossary/certifying_authority_sk.cfm

⁵ Nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

⁶ Článok 2 ods. 1 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva

⁷ Článok 2 ods. 1, 29. bod nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie.

⁸ Guidelines for Internal Control Standards for the Public Sector, INTOSAI GOV 9100, s. 69; http://www.issai.org/media/13329/intosai_gov_9100_e.pdf

⁹ Článok 2 ods. 1, 24. bod nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie.

OLAF zasielané hlásenia o nezrovnalostiach týkajúcich sa predvstupových fondov, štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu, Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka, Európskeho poľnohospodárskeho a záručného fondu, Finančného nástroja na riadenie rybolovu, Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo, Európskeho námorného a rybárskeho fondu, Iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí, Fondu pre azyl, migráciu a integráciu, Fondu pre vnútornú bezpečnosť a Fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby.

ITMS (ITMS2014+) je centrálny informačný systém, ktorý slúži na evidenciu a následné spracovávanie, export a monitoring dát o programovaní, projektovom a finančnom riadení, kontrole a audite pre programové obdobia 2004 – 2006, 2007 – 2013 (ITMS II) a pre programové obdobie 2014 – 2020 (ITMS2014+). **Kartel** znamená dohodu alebo zosúladený postup dvoch alebo viacerých konkurentov zameraný na koordináciu ich konkurenčného správania na trhu alebo ovplyvnenie príslušných parametrov hospodárskej súťaže, a to prostredníctvom takých praktík, ako je okrem iného stanovenie alebo koordinácia nákupných alebo predajných cien alebo iných obchodných podmienok, a to aj pokiaľ ide o práva duševného vlastníctva, pridelenie výrobných alebo predajných kvót, rozdeľovanie si trhov a zákazníkov vrátane koordinácie konkurentov pri predkladaní súťažných ponúk, obmedzenie dovozu alebo vývozu alebo protisúťažné konanie voči ostatným konkurentom.¹⁰

Komunikačný plán je nástroj Riadiaceho výboru pre ochranu finančných záujmov EÚ v SR, určený na zvyšovanie povedomia o ochrane finančných záujmov EÚ.

Konečný prijímateľ je právnická alebo fyzická osoba, ktorá dostáva finančnú podporu z finančného nástroja.¹¹

Konflikt záujmov v kontexte verejného obstarávania zahŕňa prinajmenšom každú situáciu, keď zamestnanci verejného obstarávateľa alebo poskytovateľa obstarávacích služieb konajúceho v mene verejného obstarávateľa, ktorí sú zapojení do vykonávania postupu obstarávania alebo môžu ovplyvniť výsledok tohto postupu, majú priamo alebo nepriamo finančný, ekonomický alebo iný osobný záujem, ktorý možno vnímať ako ohrozenie ich neustrannosti a nezávislosti v súvislosti s daným postupom obstarávania.¹²

Kontrola je akékoľvek opatrenie prijaté s cieľom poskytnúť primerané uistenie, pokiaľ ide o účinnosť, efektivnosť a hospodárnosť operácií, spoľahlivosť podávania správ, ochranu majetku a informácií, predchádzanie podvodom a nezrovnalostiam a ich odhaľovanie a nápravu a s nimi súvisiace následné opatrenia, a primerané riadenie rizík súvisiacich so zákonnosťou a správnosťou príslušných transakcií, a to pri zohľadnení viacročnej povahy programov, ako aj charakteru príslušných platieb. Kontroly môžu zahŕňať rôzne overenia, ako aj realizáciu akýchkoľvek politík a postupov na dosiahnutie cieľov uvedených v prvej vete.¹³

Monitorovanie (monitoring) znamená postupy, ktorých účelom je sledovať, či finančné prostriedky poskytnuté z fondov EÚ sú využité efektívne a na vymedzené účely a či operačné programy, ktoré využívajú finančné prostriedky z EŠIF, riadne fungujú a prinášajú výsledky, ktoré je možné podľa dohodnutých kritérií kontrolovať.¹⁴

¹⁰ Článok 2 ods. 14 smernice EP a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie.

¹¹ Nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

¹² Smernica EP a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES.

¹³ Článok 2 ods. 1, 19. bod nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie.

¹⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/glossary/monitoring_sk.cfm

Nezákonná provízia (*kickback*) finančné prostriedky použité na podplatenie vplyvnej osoby, ktorá využije svoju moc alebo postavenie na to, aby došlo k obohateniu inej osoby.¹⁵ Je to forma vyjednaného úplatku, pri ktorom sa zaplatí provízia prijímateľovi úplatku za vykonané alebo dodané služby. Odmena v podobe peňazí, tovaru alebo služby sa dohodne vopred. Účelom takéhoto konania je povzbudiť druhú stranu k spolupráci nezákonným spôsobom.¹⁶

Nezrovnalosť je v zmysle nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych definovaná ako akékoľvek porušenie ustanovenia práva Spoločenstva vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu spoločenstiev alebo rozpočtov nimi spravovaných, buď zmenšením, alebo stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vyberaných priamo v mene spoločenstiev alebo neoprávnenou výdavkovou položkou. V zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013¹⁷ pojem nezrovnalosť znamená akékoľvek porušenie práva Únie alebo vnútroštátneho práva týkajúceho sa jeho uplatňovania, vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, ktorý sa zúčastňuje na vykonávaní EŠIF, dôsledkom čoho je alebo by bol negatívny dopad na rozpočet Únie zaťažením všeobecného rozpočtu neoprávneným výdavkom.

Ochrana finančných záujmov EÚ znamená súbor procesov a opatrení ustanovujúcich pravidlá pre zabezpečenie efektívnosti a transparentnosti vytvárania zdrojov rozpočtu EÚ (poľnohospodárske poplatky, odvody z produkcie cukru, clá, zdroje založené na DPH, zdroje založené na HDP), efektívnosti, účelnosti, hospodárnosti a transparentnosti nakladania s prostriedkami rozpočtu EÚ, rozpočtov ním spravovaných, ako aj nakladania s majetkom EÚ, jej inštitúcií a orgánov.

OLAF (skr. z *Office européen de lutte antifraude*) je Európsky úrad pre boj proti podvodom, ktorého cieľom je chrániť finančné záujmy EÚ, bojovať proti podvodom, korupcii a všetkým ďalším nezákonným aktivitám, vrátane zneužitia úradnej moci v rámci európskych inštitúcií, prostredníctvom výkonu interných a externých administratívnych vyšetrovaní. Pravidelne a úzko spolupracuje s príslušnými orgánmi členských štátov na účely koordinácie ich činností. OLAF pomáha členským štátom pri ich aktivitách v boji proti podvodom poskytovaním potrebnej pomoci a technického know-how. Prispieva k vypracovávaniu politiky Európskej únie pre boj proti podvodom a podniká nevyhnutné kroky na posilnenie príslušných právnych predpisov.

Orgán auditu znamená národný, regionálny alebo miestny orgán verejnej moci alebo subjekt verejnej správy, ktorý je funkčne nezávislý od riadiaceho orgánu a certifikačného orgánu. Jeho funkcie sú vymedzené článkom 127 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013. V podmienkach Slovenskej republiky plní úlohy orgánu auditu Ministerstvo financií SR, sekcia auditu a kontroly.

Overenie (*check*) predstavuje verifikáciu konkrétneho aspektu príjmovej alebo výdavkovej operácie¹⁸

¹⁵ Trestnoprávny dohovor Organizácie Spojených národov proti korupcii (434/2006 Z. z.). Pozri aj: IATE <http://iate.europa.eu/FindTermsByLilId.do?lilId=104529&langId=sk>

¹⁶ Study on Corruption in the Healthcare Sector, HOME/2011/ISEC/PR/047-A2, október 2012.

¹⁷ Článok 2, ods. 1, 36. bod nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006.

¹⁸ Článok 2 ods. 1, 13. bod nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie.

Partnerská dohoda znamená dokument vypracovaný členským štátom spolu s partnermi v súlade s prístupom založeným na viacúrovňovej správe, v ktorom sa stanovuje stratégia, priority a podmienky členského štátu na využívanie EŠIF efektívnym a účinným spôsobom s cieľom plniť stratégiu Únie na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, a ktorý schvaľuje Komisia po hodnotení a dialógu s dotknutým členským štátom.¹⁹

Podozrenie z podvodu predstavuje nezrovnalosť, ktorá bola predmetom prvého správneho alebo súdneho zistenia, na základe ktorej sa začne konanie na vnútroštátnej úrovni s cieľom určiť, či došlo k úmyselnému konaniu.

Podvod poškodzuje finančné záujmy Únie v zmysle smernice o boji proti podvodom²⁰ predstavuje:

a) pokiaľ ide o *výdavky nesúvisiace s verejným obstarávaním*, akékoľvek konanie alebo opomenutie týkajúce sa:

i) používania alebo predkladania falšovaných, nesprávnych alebo neúplných výkazov alebo dokladov, ktoré majú za následok spreneveru alebo neoprávnené zadržiavanie finančných prostriedkov alebo aktív z rozpočtu Únie alebo z rozpočtov spravovaných Úniou, alebo v jej mene;

ii) neposkytnutie informácií v rozpore s konkrétnou povinnosťou, a to s rovnakým následkom; alebo

iii) zneužitia takýchto finančných prostriedkov alebo aktív na iné účely, než na ktoré boli pôvodne poskytnuté;

b) pokiaľ ide o *výdavky súvisiace s verejným obstarávaním*, aspoň pokiaľ k nemu došlo v úmysle získať pre páchatel'a alebo inú osobu neoprávnený prospech, a to poškodením finančných záujmov Únie, akékoľvek konanie alebo opomenutie týkajúce sa:

i) používania alebo predkladania falšovaných, nesprávnych alebo neúplných výkazov alebo dokladov, ktoré majú za následok spreneveru alebo neoprávnené zadržiavanie finančných prostriedkov alebo aktív z rozpočtu Únie alebo z rozpočtov spravovaných Úniou, alebo v jej mene;

ii) neposkytnutie informácií v rozpore s konkrétnou povinnosťou, a to s rovnakým následkom; alebo

iii) zneužitia takýchto finančných prostriedkov alebo aktív na iné účely, než na ktoré boli pôvodne poskytnuté, ktoré poškodzuje finančné záujmy Únie.

c) pokiaľ ide o iné príjmy, než sú príjmy z vlastných zdrojov založených na DPH uvedené v písmene d), akékoľvek konanie alebo opomenutie týkajúce sa:

i) používania alebo predkladania falšovaných, nesprávnych alebo neúplných výkazov alebo dokladov, ktoré majú za následok protiprávny úbytok zdrojov rozpočtu Únie alebo rozpočtov spravovaných Úniou alebo v jej mene;

ii) neposkytnutie informácií v rozpore s konkrétnou povinnosťou, a to s rovnakým následkom; alebo

iii) zneužitia legálne nadobudnutého prospechu s rovnakým následkom;

d) pokiaľ ide o príjmy z vlastných zdrojov založených na DPH, akékoľvek konanie alebo opomenutie, ku ktorému došlo v rámci cezhraničných podvodných schém, týkajúce sa:

¹⁹ Nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

²⁰ Článok 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzuju finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva.

- i) používania alebo predkladania falšovaných, nesprávnych alebo neúplných výkazov alebo dokladov týkajúcich sa DPH, ktoré majú za následok úbytok zdrojov rozpočtu Únie;
- ii) neposkytnutie informácií týkajúcich sa DPH v rozpore s konkrétnou povinnosťou, a to s rovnakým následkom; alebo
- iii) predloženia správnych výkazov týkajúcich sa DPH na účely podvodného zamaskovania nezaplatenia alebo neoprávneného vzniku práv na vrátenie DPH.

Posudzovanie rizík je proces identifikácie a analyzovania relevantných rizík ohrozujúcich dosiahnutie cieľov subjektu a určujúcich primeranú reakciu.²¹

Právny základ (*legal base/legal basis*) znamená spravidla zákon založený na článku ZFEÚ, ktorým sa Spoločenstvu dáva právomoc v konkrétnej oblasti a ktorým sa stanovujú podmienky na plnenie tejto právomoci vrátane implementácie rozpočtu.²²

Prijemca finančných prostriedkov predstavuje prijímateľa, dodávateľa, plateného externého experta, alebo osobu či subjekt, ktorí prijímajú cenu alebo finančné prostriedky v rámci finančného nástroja alebo implementujú finančné prostriedky Únie podľa článku 62 ods. 1 prvého pododseku písm. c) nariadenia o rozpočtových pravidlách.²³

Prijímateľ (*recipient*) znamená verejný alebo súkromný subjekt a výhradne na účely nariadenia o EPFRV (Európsky poľnohospodársky fond na rozvoj vidieka) a nariadenia o ENRF (Európsky námorný a rybársky fond) fyzická osoba, ktoré sú zodpovedné za začatie alebo za začatie a vykonávanie operácií. V kontexte systémov štátnej pomoci je to subjekt, ktorému sa poskytuje pomoc. V kontexte finančných nástrojov podľa hlavy IV druhej časti nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013 je to orgán, ktorý vykonáva finančný nástroj, alebo prípadne fond fondov.²⁴

Program znamená programový dokument vypracovaný členským štátom a schválený Európskou komisiou, ktorý určuje stratégiu s prínosom programu pre stratégiu Únie na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, a to aj v súlade s Partnerskou dohodou, stanovením priorít financovania, ktoré sa majú realizovať s pomocou európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Program rozvoja vidieka znamená programový dokument vypracovaný členským štátom a schválený Komisiou na plánovanie a realizáciu politiky rozvoja vidieka EÚ.

Programová oblasť (**oblasť programu**) znamená geografickú oblasť, na ktorú sa vzťahuje konkrétny program, alebo v prípade programu, na ktorý sa vzťahuje viac než jedna kategória regiónu, geografickú oblasť zodpovedajúcu každej osobitnej kategórii regiónu.²⁵

Riadiaci orgán (RO) znamená národný, regionálny alebo miestny verejný orgán alebo súkromný orgán určený členským štátom, ktorý je zodpovedný za riadenie operačného

²¹Guidelines for Internal Control Standards for the Public Sector, INTOSAI GOV 9100, s. 69; http://www.issai.org/media/13329/intosai_gov_9100_e.pdf

²² Finančné programovanie a rozpočet: http://ec.europa.eu/budget/explained/glossary/glossary_en.cfm

²³ Článok 2 ods. 1, 53. bod nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie..

²⁴ Nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

²⁵ Nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

programu. Riadiaci orgán je menovaný pre každý operačný program. V podmienkach SR určuje jednotlivé riadiace orgány vláda SR.²⁶

Riadiaci výbor pre ochranu finančných záujmov EÚ v SR (RV OFZ) je orgán zabezpečujúci spoluprácu partnerov siete AFCOS, zriadený na základe uznesenia vlády č. 748/2007, ktorý plní úlohy vyplývajúce z potreby zabezpečenia ochrany finančných záujmov EÚ v SR. RV OFZ dohliada na plnenie opatrení uložených v zmysle Národnej stratégie ochrany finančných záujmov EÚ v SR.

Sieť AFCOS je sústava orgánov a inštitúcií SR, ktoré poskytujú prostriedky EÚ alebo iným spôsobom s týmito prostriedkami narábajú, sú príslušné kontrolovať zaobchádzanie s týmito prostriedkami alebo je im zverená právomoc plniť úlohy týkajúce sa ochrany finančných záujmov EÚ.

Sprostredkovateľský orgán znamená každý verejný alebo súkromný subjekt, za ktorého činnosť je zodpovedný riadiaci orgán alebo certifikačný orgán alebo ktorý v mene tohto orgánu plní povinnosti voči prijímateľom vykonávajúcim operácie.²⁷

Systém včasného odhalovania rizika a vylúčenia (EDES) - je databáza Komisie,²⁸ ktorá je spravovaná v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 45/2001 a rozhodnutie č. 1247/2002/ES. Účelom systému je uľahčiť (a) včasné odhalenie osôb alebo subjektov, ktoré predstavujú riziko pre finančné záujmy; (b) vylúčenie osôb alebo subjektov, ktoré sa nachádzajú v jednej zo situácií vyžadujúcich si vylúčenie uvedených v článku 136 ods. 1 nariadenia; (c) uloženie peňažnej sankcie príjemcovi finančných prostriedkov podľa článku 138 nariadenia. Informácie, ktoré sa vyžadujú od subjektov, ktoré plnia rozpočet v rámci zdieľaného riadenia sa poskytujú²⁹ len prostredníctvom automatizovaného informačného systému zriadeného EK, ktorý sa používa na nahlasovanie podvodov a nezrovnalostí – systém IMS.

Systémová nezrovnalosť je každá nezrovnalosť, ktorá sa môže vyskytnúť opakovane, s vysokou pravdepodobnosťou výskytu pri podobnom type operácií a ktorá je dôsledkom závažného nedostatku účinného fungovania systémov riadenia a kontroly, a to vrátane nestanovenia vhodných postupov v súlade s týmto nariadením a pravidiel pre jednotlivé fondy.³⁰

²⁶ Článok 123 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006

²⁷ Nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

²⁸ Článok 135 a nasl. nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012.

²⁹ Článok 144 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012.

³⁰ Článok 2, ods. 1, 38. bod nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006.

Systém OWNRES³¹ je elektronická aplikácia Európskej komisie, prostredníctvom ktorej colné orgány SR oznamujú Komisii správy obsahujúce opis odhalených prípadov podvodov a nezrovnalostí zistených v tradičných vlastných zdrojoch, keď suma presahuje 10 000 EUR finančných prostriedkov EÚ.³²

Štrukturálne fondy (ŠF) znamenajú nástroje, ktoré s cieľom vyriešiť štrukturálne hospodárske a sociálne problémy umožňujú Európskej únii poskytovať finančnú pomoc konkrétnym sektorom, regiónom alebo ich kombinácii.³³ Pozostávajú z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) a Európskeho sociálneho fondu (ESF).

Tradičné vlastné zdroje pozostávajú z odvodov, prémie, dodatočných alebo vyrovnávacích súm, dodatočných súm alebo iných poplatkov, z ciel Spoločného colného sadzovníka a ďalších ciel, ktoré zaviedli alebo majú zaviesť inštitúcie Únie v súvislosti s obchodovaním s tretími krajinami z ciel na výrobky, na ktoré sa vzťahovala Zmluva o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele, ktorej platnosť už skončila, ako aj z príspevkov a iných poplatkov stanovených v rámci spoločnej organizácie trhu s cukrom.³⁴

Úplatkárstvo znamená prísľub, ponuku alebo poskytnutie nenáležitej výhody, priamo alebo nepriamo, akejkolvek osobe, ktorá v akomkoľvek postavení riadi alebo pracuje pre subjekt vo verejnom alebo v súkromnom sektore, pre túto osobu samotnú alebo pre inú osobu, aby konala alebo zdržala sa konania v rozpore s jej povinnosťami, alebo vyžadovanie alebo prijatie, priamo alebo nepriamo, nenáležitej výhody akoukoľvek osobou, ktorá v akomkoľvek postavení riadi alebo pracuje pre subjekt vo verejnom alebo v súkromnom sektore, pre túto osobu samotnú alebo pre inú osobu, aby konala alebo zdržala sa konania v rozpore s jej povinnosťami.³⁵

Verejný obstarávateľ je na účely zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov Slovenská republika zastúpená svojimi orgánmi; obec; vyšší územný celok; právnická osoba založená alebo zriadená na osobitný účel plnenia potrieb všeobecného záujmu, ktoré nemajú priemyselný charakter alebo obchodný charakter a združenie právnických osôb, ktorého členmi sú výlučne verejní obstarávatelia ustanovení týmto zákonom. **Verejný výdavok** znamená každý verejný príspevok na financovanie operácií, ktorý pochádza z rozpočtu národných, regionálnych alebo miestnych orgánov verejnej správy, rozpočtu Únie súvisiaceho s EŠIF, rozpočtu verejnoprávných subjektov alebo rozpočtu združení orgánov verejnej správy alebo verejnoprávných subjektov a na účely stanovenia podielu spolufinancovania pre programy alebo priority ESF môže zahŕňať prípadné finančné zdroje, ktorými kolektívne prispeli zamestnávateľia a zamestnanci.³⁶

Vlastné zdroje zahrnuté do rozpočtu Únie tvoria príjmy v súlade s článkom 2 rozhodnutia Rady (2014/335/EÚ, Euratom) z 26. mája 2014 o systéme vlastných zdrojov EÚ.

Vymáhanie a vrátenie finančných prostriedkov znamená prípad, keď Európska komisia musí v súlade s finančnými predpismi EÚ požiadať členský štát o vrátenie finančných prostriedkov poskytnutých zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Existujú tri takéto situácie. V prvom prípade ide o situáciu, keď bolo poskytnutie určitého objemu finančných

³¹ OWNRES je skratka pre anglické slovné spojenie „own resources“ (v slovenčine „vlastné zdroje“). Týka sa databázy vlastných zdrojov.

³² Porovnaj článok 6 ods. 5 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1150/2000 z 22. mája 2000, ktorým sa vykonáva rozhodnutie 94/728/ES, Euratom, o systéme vlastných zdrojov spoločenstiev.

³³ Eurostat – glosár: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:Structural_fund

³⁴ Rozhodnutie Rady (2014/335/EÚ, Euratom) z 26. mája 2014 o systéme vlastných zdrojov EÚ.

³⁵ Dohovor Organizácie Spojených národov proti korupcii (434/2006 Z. z.). Pozri aj: IATE <http://iate.europa.eu/FindTermsByLilId.do?lilId=3549800&langId=sk>

³⁶ Nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

prostriedkov danému členskému štátu neopodstatnené. Druhú kategóriu tvoria prípady, keď štrukturálna operácia, na ktorú boli finančné prostriedky poskytnuté, sa už skončila. Treťou situáciou je, keď finančné prostriedky boli zneužitú vinou podvodu alebo nedbalosti. Postupy vymáhania, resp. spätného získavania, finančných prostriedkov sú upravené právnymi predpismi EÚ. V prípade finančných prostriedkov využívaných v rámci politiky súdržnosti je certifikačný orgán zodpovedný za vypracovanie výkazu výdavkov, za jeho doručenie Komisii a za žiadosti o platby pre každý operačný program. Tento orgán musí takisto osvedčiť presné využitie finančných prostriedkov a vyhodnotiť súlad s príslušnými pravidlami a predpismi EÚ. V prípade problémov, ktoré boli zistené prostredníctvom auditu alebo inšpekcií Komisie alebo iných orgánov, musí certifikačný orgán monitorovať vrátenie prostriedkov. V prípade potreby sa budú v danom členskom štáte prostriedky vymáhať súdnou cestou.³⁷

Závažný nedostatok v účinnom fungovaní systému riadenia a kontroly je na účely vykonávania fondov a fondu ENRF v rámci štvrtej časti nedostatok, ktorý vyžaduje podstatné zlepšenie systému, ktorý vystavuje fondy a ENRF závažnému riziku nezrovnalostí a ktorého existencia nie je zlučiteľná s auditorským stanoviskom bez výhrad k fungovaniu systému riadenia a kontroly.³⁸

Zoznam skratiek

AFCOS	koordináčny útvar pre boj proti podvodom (<i>anti-fraud coordination service</i>)
CKO	centrálny koordináčny orgán
DPH	daň z pridanej hodnoty
EHP	Európsky hospodársky priestor
EK	Európska komisia
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
ENRF	Európsky námorný a rybársky fond
EP	Európsky parlament
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
ES	Európske spoločenstvo(-á)
ESF	Európsky sociálny fond
EŠIF	európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
HND	hrubý národný dôchodok
IMS	informačný systém pre elektronické oznamovanie nezrovnalostí (<i>Irregularity management System</i>)
ISUF	informačný systém účtovníctva fondov
IT	informačné technológie/informačnotechnologický
ITMS	informačnotechnologický monitorovací systém
KF	Kohézny fond
NaKA	Národná kriminálna agentúra
NFP	nenávratný finančný príspevok
NS OFZ	Národná stratégia ochrany finančných záujmov EÚ v SR
OA	orgán auditu
OCKÚ OLAF	odbor Centrálneho kontaktného útvaru pre OLAF
OFZ	ochrana finančných záujmov
OLAF	Európsky úrad pre boj proti podvodom (<i>Office européen de lutte antifraude</i>)
OWNRES	vlastné zdroje (<i>own resources</i>)
RO	riadiaci orgán
SK	sekcia kontroly
SPP	Spoločná poľnohospodárska politika EÚ

³⁷ Regionálna politika – Infoeregio: http://ec.europa.eu/regional_policy/sk/policy/what/glossary/r/recovery-of-funds

³⁸ Nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

SR	Slovenská republika
ŠF	štrukturálne fondy
TVZ	tradičné vlastné zdroje
ÚV SR	Úrad vlády Slovenskej republiky
ZFEÚ	Zmluva o fungovaní Európskej únie

Príloha 3

k Národnej stratégii ochrany finančných záujmov EÚ v SR

Manuál spolupráce partnerov siete AFCOS

Obsah

1. Úvod.....	3
1.1. Ciele manuálu	3
1.2. Rozsah pôsobnosti manuálu.....	3
2. Všeobecné pravidlá pre koordináciu, spoluprácu a komunikáciu	3
2.1. Sieť AFCOS – postavenie, úlohy a spolupráca.....	3
2.2. Partneri siete AFCOS.....	4
2.3. Vzdelávanie.....	5
2.4. Funkcie odboru Centrálny kontaktný útvar pre OLAF	5
2.5. Riadiaci výbor pre ochranu finančných záujmov EÚ v SR	6
2.6. Pracovné skupiny Riadiaceho výboru.....	7
3. Spolupráca sieťových partnerov AFCOS pri koordinácii kontrol a auditov v SR.....	9
4. Podpora administratívnych vyšetrovaní vykonávaných úradom OLAF v SR.....	10
4.1. Kontext.....	10
4.2. Cieľ a účel podpory poskytovanej úradu OLAF	10
4.3. Partneri pre úrad OLAF	10
4.4. Úlohy OCKÚ OLAF pri administratívnych vyšetrovaniach úradu OLAF.....	11
4.5. Niektoré postupy úradu OLAF pri administratívnych vyšetrovaniach	11
5. Následné konanie	12
5.1. Kontext.....	12
5.2. Povinnosti partnerov siete AFCOS pri následnom konaní	12
5.3. Úlohy pri následnom konaní	13
5.3.1. Monitorovanie následných konaní.....	13
5.3.2. Druhy následných konaní	13
5.3.3. Oznamovanie nezrovnalostí	13

1. Úvod

Národná stratégia ochrany finančných záujmov EÚ v SR 2014-2020 si vyžaduje existenciu štruktúry, ktorá zabezpečí jej systematické plnenie, monitorovanie a kontrolu vykonávania, hodnotenie, revíziu, aktualizáciu a ďalšie zdokonaľovanie. Na realizácii NS OFZ sa podieľajú všetci partneri v rámci siete AFCOS a zároveň sú za jej realizáciu zodpovední.

Členské štáty EÚ sú povinné v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF) povinné určiť útvar (koordinačný útvar pre boj proti podvodom), ktorý bude zabezpečovať s Európskym úradom pre boj proti podvodom (ďalej len „úrad OLAF“) účinnú spoluprácu a výmenu informácií. V zmysle § 24 ods. 4 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších právnych predpisov Úrad vlády SR zabezpečuje a koordinuje ochranu finančných záujmov Európskej únie, pričom úlohu koordinačného útvaru pre boj proti podvodom plní prostredníctvom odboru Centrálny kontaktný útvar pre OLAF (ďalej len „OCKÚ OLAF“). OCKÚ OLAF zastrešuje spoluprácu medzi štátnymi orgánmi SR (ďalej len „partneri siete AFCOS“ alebo „sieťoví partneri“) a úradom OLAF na základe právnych predpisov EÚ a dvojstranných dohôd. Spolupráca OCKÚ OLAF a príslušnými orgánmi a inštitúciami EÚ sa okrem iného uskutočňuje v rámci pracovných skupín Rady EÚ a Komisie.

1.1. Ciele manuálu

Cieľom manuálu je:

- poskytnúť prehľad o kľúčových činnostiach vykonávaných odborom Centrálny kontaktný útvar pre OLAF pri koordinácii ochrany finančných záujmov EÚ v SR,
- vymedziť oblasti a pravidlá spolupráce sieťových partnerov AFCOS.

1.2. Rozsah pôsobnosti manuálu

Manuál sa zameriava na vzťahy a činnosti partnerov siete AFCOS v SR v súvislosti s ochranou finančných záujmov EÚ. Sústreďuje sa na tieto činnosti a oblasti:

- stanovenie všeobecných pravidiel pre koordináciu, spoluprácu a komunikáciu sieťových partnerov,
- koordinácia kontrol, auditov a ďalších činností zameraných na ochranu finančných záujmov EÚ v SR,
- spolupráca pri poskytovaní podpory pri externých vyšetrovaniach vykonávaných zamestnancami úradu OLAF v SR.

2. Všeobecné pravidlá pre koordináciu, spoluprácu a komunikáciu

2.1. Sieť AFCOS – postavenie, úlohy a spolupráca

Sieť AFCOS pozostáva z orgánov a inštitúcií SR, ktoré poskytujú finančné prostriedky EÚ a iným spôsobom s týmito prostriedkami narábajú, sú príslušné kontrolovať zaobchádzanie s týmito prostriedkami a je im zverená právomoc plniť úlohy týkajúce sa ochrany finančných záujmov EÚ.

Hlavnou úlohou v rámci tejto siete je zabezpečiť:

- aktívnu spoluprácu sieťových partnerov prostredníctvom OCKÚ OLAF s úradom OLAF a
- aktívnu spoluprácu medzi jednotlivými orgánmi a inštitúciami navzájom.

Táto sieť je otvorená aj spolupráci s ďalšími subjektmi verejnej správy, ktoré môžu akýmkoľvek spôsobom prispieť k ochrane finančných záujmov EÚ.

Partneri siete AFCOS si prostredníctvom OCKÚ OLAF pravidelne vymieňajú informácie o svojich aktivitách a spolupracujú aj pri príprave návrhov nových právnych predpisov, manuálov a usmernení, ktorými sa ustanovujú postupy ochrany finančných záujmov EÚ vo vzťahu k podmienkam využívania finančných prostriedkov EÚ v SR.

2.2. Partneri siete AFCOS

Partnermi siete AFCOS sú:

- Úrad vlády SR (OCKÚ OLAF);
- Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (CKO);
- Ministerstvo financií SR (OA, CO);
- Ministerstvo dopravy a výstavby SR;
- Ministerstvo hospodárstva SR;
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR;
- Ministerstvo vnútra SR;
- Ministerstvo spravodlivosti SR;
- Ministerstvo životného prostredia SR;
- Ministerstvo kultúry SR;
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR;
- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR;
- Ministerstvo zdravotníctva SR;
- Finančná správa SR;
- Úrad pre verejné obstarávanie;
- Najvyšší kontrolný úrad SR;
- Generálna prokuratúra SR;
- Národná banka Slovenska;
- Slovenská informačná služba;
- Protimonopolný úrad SR;
- Bratislavský samosprávny kraj.

Partneri siete AFCOS sú povinní pri zabezpečovaní ochrany finančných záujmov EÚ v SR postupovať v súlade s príslušnou európskou a národnou legislatívou tak, aby plnili ciele stanovené v článku 325 Zmluvy o fungovaní EÚ (ďalej len „ZFEÚ“). Úlohou OCKÚ OLAF je zastrešiť koordináciu činnosti týchto subjektov tak, aby bola zabezpečená aktívna spolupráca medzi partnermi siete AFCOS.

Orgány štátnej správy zapojené do siete AFCOS spolupracujú v zmysle zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

Postavenie partnerov siete AFCOS je nezávislé a vzájomnú spoluprácu medzi OCKÚ OLAF a nezávislými orgánmi je možné upraviť vo vyhláseniach alebo dohodách o spolupráci, ktorých uzavretie je dobrovoľné.

S cieľom zabezpečiť integráciu a aktívnu spoluprácu partnerov siete AFCOS dohliada na plnenie opatrení v zmysle Národnej stratégie Riadiaci výbor pre ochranu finančných záujmov EÚ v SR (ďalej len „Riadiaci výbor“), ktorý bol zriadený vedúcim Úradu vlády SR na základe uznesenia vlády SR č. 547/2007 z 27. júna 2007.

2.3. Vzdelávanie

Súčasťou skvalitňovania spolupráce partnerov siete AFCOS sú vzdelávacie aktivity, ktoré musia byť *efektívne a účinné*. Koordináciou týchto aktivít je poverený OCKÚ OLAF.

Pri vzdelávaní sa osobitný dôraz kladie na získavanie a osvojovanie si praktických zručností potrebných na zabezpečenie ochrany finančných záujmov EÚ v SR. Vychádza sa pritom z konkrétnych príkladov poškodzovania finančných záujmov EÚ a následných riešení týchto príkladov.

Partneri siete AFCOS spolupracujú pri vypracovaní spoločného plánu vzdelávania. Vychádzajú pritom z kompetenčných profilov vlastných zamestnancov, z vyhodnotenia potrieb a zo stanovených priorít. V rámci spolupráce pri príprave spoločného plánu vzdelávania partneri siete AFCOS predkladajú v lehote do 30. novembra kalendárneho roka OCKÚ OLAF návrhy na zaradenie vzdelávacích aktivít do plánu vzdelávania na nasledujúci kalendárny rok.

2.4. Funkcie odboru Centrálny kontaktný útvar pre OLAF

Na účely plnenia záväzkov vyplývajúcich z článku 325 ZFEÚ vláda SR poverila funkciou koordinačného úradu pre boj proti podvodom OCKÚ OLAF, ktorý je v rámci Úradu vlády SR organizačným útvarom sekcie kontroly.

OCKÚ OLAF je kľúčovým partnerom úradu OLAF v SR pre všetky aktivity súvisiace s ochranou finančných záujmov EÚ a poskytuje mu podporu pri ním vedených administratívnych vyšetrovaniach. Jeho úlohou je vytvárať podmienky pre efektívnu a účinnú spoluprácu a komunikáciu, a to najmä medzi partnermi siete AFCOS navzájom a medzi sieťovými partnermi a úradom OLAF.

OCKÚ OLAF koordinuje legislatívne, administratívne a operatívne činnosti pri ochrane finančných záujmov EÚ v SR a na tento účel úzko spolupracuje s orgánmi a inštitúciami SR zapojenými do systému tejto ochrany (sieť AFCOS). V rámci tejto úlohy OCKÚ OLAF prijíma od sieťových partnerov návrhy na začatie diskusie o zmenách a doplneniach právnych predpisov a o administratívnych a operatívnych činnostiach, ktoré pomáhajú zabezpečiť ochranu finančných záujmov EÚ v SR. Tieto návrhy predložené sieťovými partnermi posudzuje Riadiaci výbor.

OCKÚ OLAF vykonáva svoju činnosť v spolupráci s orgánmi a inštitúciami SR zodpovednými za riadenie, realizáciu, kontrolu a audit výdavkov rozpočtu EÚ a za výber, kontrolu a audit finančných prostriedkov, ktoré predstavujú zdroj príjmov rozpočtu EÚ.

OCKÚ OLAF vykonáva kontroly zamerané na zabezpečenie efektívneho využívania prostriedkov z fondov EÚ v SR. Úradu OLAF zároveň poskytuje informácie o výsledku kontrol, vyšetrovaní a ďalších konaní súvisiacich so zisťovaním a postihovaním protiprávnych konaní v prípadoch, v ktorých sú alebo mohli byť poškodené finančné záujmy EÚ.

OCKÚ OLAF pri svojej činnosti spolupracuje aj s orgánmi a inštitúciami zodpovednými za konania o vymáhaní zneužitých prostriedkov, ukladaní sankcií a postihovaní pôvodcov protiprávnych činností súvisiacich s poškodzovaním finančných záujmov EÚ.

Na základe informácií získaných od sieťových partnerov OCKÚ OLAF informuje úrad OLAF na jeho požiadanie o opatreniach, ktoré sa v SR prijímajú na predchádzanie činnostiam ohrozujúcim/poškodzujúcim finančné záujmy EÚ a na odhaľovanie týchto činností. Okrem toho prijíma a spracúva informácie od úradu OLAF, ktoré môžu indikovať podozrenie, že došlo k protiprávnemu konaniu ohrozujúcemu/poškodzujúcemu finančné záujmy EÚ, ktorého riešenie patrí do právomoci orgánov SR.

2.5. Riadiaci výbor pre ochranu finančných záujmov EÚ v SR

Riadiaci výbor je koordinačný a iniciatívny orgán, ktorý zabezpečuje koordináciu a spoluprácu partnerov siete AFCOS a dohliada na plnenie opatrení v zmysle Národnej stratégie. Právomoci a kompetencie Riadiaceho výboru sú vymedzené v jeho štatúte.

Aktivity Riadiaceho výboru nie sú vo vzťahu kuž zavedeným aktivitám štruktúr pre spoluprácu a koordináciu úloh a činností zameraných na ochranu finančných záujmov EÚ v SR duplicitné. Tieto zavedené štruktúry sú súčasťou komplexného plnenia týchto úloh a činností.

Partneri siete AFCOS sa navzájom informujú a podporujú pravidelnú výmenu skúseností a odborných znalostí so zreteľom na ochranu finančných záujmov EÚ v SR. Komunikácia a spolupráca sa uskutočňujú v rámci pracovných skupín, zasadnutí Riadiaceho výboru, dvojstranných a viacstranných stretnutí, seminárov, vzdelávacích aktivít a pod.

Sieťoví partneri pravidelne informujú sekretariát Riadiaceho výboru o opatreniach, ktoré v súvislosti s predchádzaním a odhaľovaním činností poškodzujúcich finančné záujmy EÚ prijali. Riadiaci výbor zároveň:

- vykonáva dohľad nad plnením úloh a opatrení vyplývajúcich z vykonávania Národnej stratégie;
- zabezpečuje koordináciu spolupráce sieťových partnerov v súvislosti s ochranou finančných záujmov EÚ v SR;
- zriaďuje stále a dočasné pracovné skupiny pre riešenie konkrétnych úloh, ktoré vyplývajú zo záväzku SR zabezpečiť ochranu finančných záujmov EÚ, a dohliada na ich činnosť;
- posudzuje, hodnotí a schvaľuje materiály, ktoré vypracovali pracovné skupiny;
- zabezpečuje spoluprácu sieťových partnerov pri vypracovávaní plánov kontrol sieťových partnerov s cieľom predchádzať dvojitému kontrolám a zabezpečovať ich kontinuitu a efektívnosť;
- zabezpečuje a podporuje aktívnu spoluprácu medzi sieťovými partnermi v súvislosti so zisťovaním a analýzou rizík ohrozujúcich finančné záujmy EÚ v SR;
- koordinuje a iniciuje spoluprácu pri navrhovaní zmien a doplnení právnych predpisov, manuálov a usmernení, ktorými sa ustanovujú podmienky a pravidlá ochrany finančných záujmov EÚ;
- dohliada na plnenie trvalých úloh vyplývajúcich z Národnej stratégie a úloh vyplývajúcich z Akčného plánu k Národnej stratégii.

Pri plnení úloh vyplývajúcich z potreby dosiahnuť efektívnu a účinnú ochranu finančných záujmov EÚ v SR Riadiaci výbor zabezpečuje spoluprácu partnerov siete AFCOS najmä:

- pri vypracovávaní zameraní kontrol a plánov auditov jednotlivých partnerov siete AFCOS,
- pri návrhoch nových právnych predpisov, manuálov, príručiek a usmernení, ktorými sa ustanovujú postupy pri OFZ EÚ v SR vo vzťahu k podmienkam čerpania prostriedkov z fondov a iných finančných nástrojov EÚ.

Úlohy spojené s organizačným a administratívno-technickým zabezpečením činnosti Riadiaceho výboru plní **OCKÚ OLAF ako sekretariát Riadiaceho výboru**.

2.6. Pracovné skupiny Riadiaceho výboru

Riadiaci výbor zriaďuje podľa potreby pracovné skupiny, ktorých činnosť sa sústreďuje na riešenie konkrétnych úloh týkajúcich sa ochrany finančných záujmov EÚ v SR.

Pracovné skupiny riešia otázky týkajúce sa nejednoznačností spôsobujúcich problémy pri vykonávaní úloh a opatrení v praxi a svoje závery poskytujú OCKÚ OLAF ako podklady a návrhy na vypracovanie usmernení a metodických materiálov. Tieto materiály vypracuje každá príslušná pracovná skupina a pošle ich OCKÚ OLAF, ktorý ich predloží na schválenie Riadiacemu výboru. V rámci Riadiaceho výboru sú zriadené tieto pracovné skupiny:

- Pracovná skupina pre nezrovnalosti;
- Pracovná skupina k článku 325 ZFEÚ;
- Pracovná skupina pre spoluprácu v oblasti koordinácie kontrolnej činnosti;
- Pracovná skupina pre komunikáciu.

Postavenie a činnosť pracovných skupín sú podrobne vymedzené v rokovacích poriadkoch týchto pracovných skupín.

Pracovná skupina pre nezrovnalosti

- Analyzuje a posudzuje otázky týkajúce sa vyhľadávania, identifikácie, určovania a nahlásovania nezrovnalostí na Komisiu.
- Na základe vlastnej iniciatívy alebo z podnetu Riadiaceho výboru vypracúva materiály, príručky, usmernenia a manuály k problematike nezrovnalostí a predkladá ich na schválenie Riadiacemu výboru.
- Riadiacemu výboru predkladá aj iniciatívne návrhy potrebných zmien a doplnení v oblasti nezrovnalostí.
- Na požiadanie Riadiaceho výboru posudzuje a vyhodnocuje okruh otázok a problémov v oblasti pôsobnosti pracovnej skupiny, ktoré sa ukázali ako sporné, najmä ak orgán príslušný na ich riešenie neexistuje.
- V prípade potreby alebo na požiadanie Riadiaceho výboru alebo svojich členov rieši otázky určenia a zatriedenia nezrovnalostí podľa platných kódovníkov vydávaných úradom OLAF.
- Vypracováva ročnú správu o nezrovnalostiach za predchádzajúci kalendárny rok.

Gestorom tejto pracovnej skupiny je OCKÚ OLAF sekcie kontroly Úradu vlády SR.

Pracovná skupina k článku 325 Zmluvy o fungovaní EÚ

- Zaoberá sa obsahom dotazníka k článku 325 ZFEÚ . Týmto článkom sa členským štátom EÚ ukladá povinnosť bojovať proti podvodom a iným protiprávnym aktivitám ohrozujúcim/poškodzujúcim finančné záujmy EÚ. V prípade dotazníka ide najmä o navrhovanie tém, ktoré SR odporúča doň zaradiť, ako aj špecifikovanie otázok vo vzťahu k právnemu prostrediu SR.
- Spolupracuje s OCKÚ OLAF pri vypracovaní odpovedí na otázky dotazníka k článku 325 ZFEÚ, ktoré každý rok zasiela Európska komisia.
- Spolupracuje pri vypracovaní opatrení, ktoré SR prijala na základe odporúčaní uvedených v správe Komisie o ochrane finančných záujmov EÚ - boj proti podvodom za príslušný kalendárny rok.
- Spolupracuje pri príprave návrhov právnych predpisov, manuálov a usmernení, ktorými sa ustanovujú postupy pri ochrane finančných záujmov EÚ vo vzťahu k podmienkam použitia finančných prostriedkov EÚ v SR.
- Navrhuje opatrenia na zamedzenie činností, ktoré majú škodlivý vplyv na finančné záujmy EÚ.
- Na požiadanie Riadiaceho výboru posudzuje a hodnotí okruh problematiky, ktorá sa pri vykonávaní a dodržiavaní článku 325 ZFEÚ ukázala ako sporná.
- Na základe vlastnej iniciatívy vypracováva materiály týkajúce sa ochrany finančných záujmov EÚ v SR

Gestorom tejto pracovnej skupiny je OCKÚ OLAF sekcie kontroly Úradu vlády SR.

Pracovná skupina pre spoluprácu v oblasti koordinácie kontrolnej činnosti

- Na základe vlastnej iniciatívy alebo z podnetu Riadiaceho výboru vypracúva predovšetkým „Zásady koordinácie kontrol a auditov sieťových partnerov“ a na požiadanie Riadiaceho výboru vypracúva aj ďalšie potrebné materiály týkajúce sa koordinácie kontrolnej činnosti sieťových partnerov.
- Všetky vypracované materiály predkladá Riadiacemu výboru na schválenie.
- V súlade s koordináciou kontrolnej činnosti poskytuje Riadiacemu výboru odporúčania.
- Spolupracuje s ostatnými pracovnými skupinami zriadenými v rámci Riadiaceho výboru.
- Členovia pracovnej skupiny si vzájomne vymieňajú poznatky, skúsenosti a informácie z oblasti kontroly a auditu.
- Zabezpečuje koordináciu podnetov poukazujúcich na neefektívne čerpanie a použitie finančných prostriedkov EÚ v zmysle materiálu Zásady koordinácie kontrol a auditov sieťových partnerov

Gestorom tejto pracovnej skupiny je MF SR – orgán auditu (OA).

Pracovná skupina pre komunikáciu

- Analyzuje, posudzuje a hodnotí problematiku týkajúcu sa komunikácie v oblasti ochrany finančných záujmov EÚ.
- Vypracúva komunikačný plán k ochrane finančných záujmov EÚ v SR.
- Zabezpečuje plnenie úloh vyplývajúcich z komunikačného plánu k ochrane finančných záujmov EÚ v SR.

- Predkladá Riadiacemu výboru na schválenie iniciatívne návrhy potrebných zmien a úprav v oblasti komunikácie, vrátane ostatných vypracúvaných materiálov.
- Posudzuje a navrhuje riešenie sporných otázok problematiky v oblasti komunikácie. Koordinuje komunikáciu vo vzťahu k verejnosti, ako aj k Európskej komisii.

Gestorom tejto pracovnej skupiny je OCKÚ OLAF sekcie kontroly Úradu vlády SR.

3. Spolupráca sieťových partnerov AFCOS pri koordinácii kontrol a auditov v SR

Cieľom spolupráce v oblasti koordinácie kontrol a auditov je zabezpečiť zosúladenie kontrolnej/auditorskej činnosti. Prioritné oblasti kontrol/auditov sa určujú na základe spolupráce medzi partnermi siete AFCOS.

Kontroly/audity ako jeden z nástrojov prevencie slúžia na overenie, či systém riadenia a kontroly funguje efektívne. Ďalšou funkciou kontrol/auditov je zisťovanie a odhaľovanie podozrení z protiprávneho konania.

Potreba zabezpečenia koordinácie kontrol a auditov súvisí s tým, že štátne orgány SR, ktoré majú kontrolné, resp. auditné právomoci sa v rámci svojich kompetencií zameriavajú na viaceré oblasti, ktoré sa týkajú ochrany finančných záujmov EÚ v SR.

V záujme predchádzania duplicitnému výkonu predmetných kontrol/auditov a zabezpečenia efektívnosti a nadväznosti výkonu plánovaných a operatívnych kontrol/auditov je potrebný **funkčný systém koordinácie** ich činností, ktorý sa zabezpečuje prostredníctvom pracovnej skupiny pre spoluprácu v oblasti koordinácie kontrolných činností. Príslušní sieťoví partneri si vzájomne predkladajú plány kontrol/auditov, zosúladujú ich a poskytujú súčinnosť pri vykonávaní kontrol/auditov.

Ministerstvo financií SR organizuje aspoň raz ročne zasadnutia *Pracovnej skupiny pre spoluprácu v oblasti koordinácie kontrolnej činnosti*. Na príprave zasadnutí pracovnej skupiny sieťoví partneri aktívne spolupracujú. Pri zabezpečovaní spolupráce v oblasti koordinácie kontrol/auditov môže pracovné stretnutia sieťových partnerov organizovať aj OCKÚ OLAF. Cieľom týchto stretnutí je skoordinať plány kontrolnej/auditorskej činnosti.

Sieťoví partneri sú oprávnení v súlade s právnymi predpismi získavať informácie z evidencie vykonaných kontrol/auditov. Na tento účel sa primerane využívajú aj dostupné informačné systémy zavedené v SR.

Sieťoví partneri vykonávajú kontroly/audity a ďalšie relevantné činnosti samostatne a v rámci svojich právomocí a kompetencií upravených právnymi predpismi. V prípade, že to vyplýva z povahy vecí, alebo ak je to potrebné, každý zo sieťových partnerov môže požiadať ostatných sieťových partnerov o súčinnosť pri výkone kontroly/auditov.

Žiadosť o vykonanie kontroly/auditov, ako aj žiadosť o súčinnosť sa v písomnej forme predkladá sieťovým partnerom.

Na základe výsledkov kontrol/auditov sa prijímajú opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a uskutočňujú sa prípadné následné konania.

4. Podpora administratívnych vyšetrovaní vykonávaných úradom OLAF v SR

4.1. Kontext

Úrad OLAF je súčasťou Európskej komisie, pričom z hľadiska vykonávania svojich vyšetrovacích funkcií je nezávislým úradom, ktorý je poverený vykonávať právomoci Komisie pri posilňovaní ochrany finančných záujmov EÚ.

Úrad OLAF vykonáva vyšetrovacie právomoci delegované na Komisiu prostredníctvom príslušných aktov Únie a príslušných dohôd o spolupráci a vzájomnej pomoci uzavretých Úniou s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami. Oprávnenie vykonávať vyšetrovanie má úrad OLAF na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (ďalej len „nariadenie č. 883/2013“) a nariadenia Rady (Euratom, ES) č. 2185/1996 o kontrolách a inšpekciách na mieste, vykonávaných Komisiou s cieľom ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev pred spreneverou a inými podvodmi.

Úrad OLAF v zmysle článku 3 ods. 1 nariadenia č. 883/2013 uplatňuje právomoc prenesenú na Komisiu nariadením (Euratom, ES) č. 2185/96 vykonávať kontroly a inšpekcie na mieste v členských štátoch a v súlade s platnými dohodami o spolupráci a vzájomnej pomoci, ako aj v súlade so všetkými inými platnými právnymi nástrojmi, v tretích krajinách a na pôde medzinárodných organizácií. V rámci svojich vyšetrovacích funkcií vykonáva úrad OLAF kontroly a inšpekcie podľa článku 9 ods. 1 nariadenia (ES, Euratom) č. 2988/95 a podľa predpisov pre jednotlivé odvetvia uvedených v článku 9 ods. 2 uvedeného nariadenia v členských štátoch a v súlade s platnými dohodami o spolupráci a vzájomnej pomoci, ako aj v súlade so všetkými inými platnými právnymi nástrojmi, v tretích krajinách a na pôde medzinárodných organizácií. Členský štát je povinný poskytovať mu pomoc a podporu.

Úrad vlády SR prostredníctvom OCKÚ OLAF poskytuje úradu OLAF potrebnú súčinnosť v zmysle relevantných všeobecne záväzných právnych predpisov, najmä v zmysle zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších právnych predpisov, zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskej únie v znení neskorších právnych predpisov a zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov.

4.2. Cieľ a účel podpory poskytovanej úradu OLAF

Cieľom podpory poskytovanej úradu OLAF pri externých administratívnych vyšetrovaniach v rámci SR je poskytovať mu právnu, technickú a operatívnu podporu v súlade s právnym poriadkom SR a právom EÚ. Účelom podpory poskytovanej úradu OLAF je zabezpečiť jeho komplexnú, efektívnu a koordinovanú činnosť pri ochrane finančných záujmov EÚ v SR.

4.3. Partneri pre úrad OLAF

Priamym partnerom pri hodnotení dokumentov a informácií (aj v rámci procesov a postupov úradu OLAF pred začatím administratívneho vyšetrovania) a pri podpore administratívnych vyšetrovaní vykonávaných úradom OLAF v SR je OCKÚ OLAF.

Ak je potrebné pri hodnotení dokumentov a informácií zabezpečiť súčinnosť ďalších subjektov, OCKÚ OLAF na požiadanie úradu OLAF písomne vyzve príslušného sieťového

partnera, aby potrebnú súčinnosť úradu OLAF poskytol. Príslušný sieťový partner poskytuje úradu OLAF pri uvedenom hodnotení súčinnosť **výhradne** prostredníctvom OCKÚ OLAF.

Ak je potrebné zaistiť **pri administratívnom vyšetrovaní** súčinnosť ďalších subjektov, OCKÚ OLAF vyzve na požiadanie úradu OLAF príslušného sieťového partnera, aby poskytol úradu OLAF potrebnú súčinnosť. Sieťový partner, ktorý súčinnosť poskytol, priebežne informuje OCKÚ OLAF o charaktere podpory a o výsledku podpory, ktorú inšpektorom úradu OLAF poskytol.

4.4. Úlohy OCKÚ OLAF pri administratívnych vyšetrovaniach úradu OLAF

OCKÚ OLAF je kontaktným bodom a koordinačným partnerom pre inšpektorov úradu OLAF v SR. Plní najmä tieto úlohy:

- v zmysle platných právnych predpisov SR **koordinuje** administratívne, technické a operačné činnosti podľa požiadaviek úradu OLAF,
- poskytuje úradu OLAF informácie potrebné pri výkone jeho právomocí stanovených nariadením č. 883/2013, predovšetkým pri vykonávaní administratívneho vyšetrovania vedeného inšpektormi úradu OLAF,
- informuje úrad OLAF o skutočnostiach potrebných na zabezpečenie komplexnej ochrany finančných záujmov EÚ v SR,
- spolupracuje s orgánmi činnými v trestnom konaní s cieľom umožniť vyšetrovateľom úradu OLAF prístup k potrebným informáciám, ak o to úrad OLAF požiadava,
- koordinuje spoluprácu s príslušnými partnermi siete AFCOS a s ďalšími subjektmi pri získavaní materiálov potrebných na vykonanie administratívneho vyšetrovania, ak o to úrad OLAF požiadava; následne v relevantných prípadoch informuje úrad OLAF o prijatých opatreniach,
- na požiadanie poskytne úradu OLAF informácie o právnych predpisoch súvisiacich s administratívnym vyšetrovaním, poskytne úradu OLAF metodické usmernenia, prípadne o to požiadava príslušný štátny orgán, v ktorého kompetencii je daný vnútroštátny právny predpis SR.

Partneri siete AFCOS sú povinní spolupracovať s OCKÚ OLAF tak, aby mu umožnili koordináciu administratívnej, technickej a operatívnej podpory pri vyšetrovaniach vykonávaných úradom OLAF v SR.

4.5. Niektoré postupy úradu OLAF pri administratívnych vyšetrovaniach

Administratívne vyšetrovanie sa v členskom štáte začína rozhodnutím generálneho riaditeľa úradu OLAF konajúceho z vlastnej iniciatívy alebo na základe žiadosti dotknutého členského štátu. V rámci administratívneho vyšetrovania môže úrad OLAF v súlade s príslušnými postupmi vykonať kontroly a inšpekcie hospodárskych subjektov na mieste. Vyšetrovatelia úradu OLAF sa pred začatím kontroly alebo inšpekcie na mieste preukážu kontrolovanému subjektu písomným splnomocnením preukazujúcim ich totožnosť a postavenie, ako i dokladom, v ktorom je vymedzený predmet a účel kontroly alebo inšpekcie na mieste.

Podľa platného práva EÚ musia inšpektori Komisie dodržiavať procedurálne pravidlá určené zákonom daného členského štátu.

Hospodárske subjekty sú na základe všeobecných zmluvných podmienok, ktoré sú súčasťou uzatváraných zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej len „NFP“) povinné podrobiť sa kontrole vykonávanej oprávnenými kontrolnými orgánmi.

Úrad OLAF pred vykonaním kontroly alebo inšpekcie na mieste v primeranom časovom predstihu upovedomí OCKÚ OLAF, príslušný orgán a dotknutý hospodársky subjekt v SR o predmete, účele a právnom základe administratívneho vyšetrovania a príslušnej kontroly alebo inšpekcie na mieste, aby mu mohli poskytnúť požadovanú pomoc a súčinnosť.

5. Následné konanie

5.1. Kontext

Po ukončení kontroly vykonanej orgánmi zodpovednými za výkon kontroly, prípadne vyšetrovania vykonaného orgánmi činnými v trestnom konaní (ak existuje podozrenie zo spáchania trestného činu), je nevyhnutná spolupráca a koordinácia činností príslušných orgánov v následnom konaní. Ak sa porušenie práva nepreukáže, vec sa uzavrie a konanie ďalej neprebíha. Ak sa existencia nezrovnalosti preukáže, postupuje sa spôsobom, ktorý je upravený všeobecne záväznými právnymi predpismi podľa toho, ktorý orgán predmetnú nezrovnalosť odhalil, a podľa charakteru zistenej nezrovnalosti. Následné konanie môže byť napr.:

- správne,
- trestné,
- občianskoprávne,
- disciplinárne.

Orgány činné v trestnom konaní v zmysle príslušných trestnoprávnych noriem vyšetrojú osoby podozrivé zo spáchania trestného činu poškodzovania finančných záujmov EÚ¹ a iných protiprávnych konaní, ktoré na tento trestný čin bezprostredne nadväzujú.

V oblasti boja proti podvodom má nezastupiteľné miesto publicita. Informovanie verejnosti o postihovaní protiprávneho konania by malo odradiť potenciálnych páchatel'ov od takéhoto konania.

Partneri siete AFCOS sú povinní informovať OCKÚ OLAF o akýchkoľvek zistených nezrovnalostiach a o začatí následného konania.

5.2. Povinnosti partnerov siete AFCOS pri následnom konaní

Partneri siete AFCOS sú povinní:

- zabezpečiť výkon následného konania príslušnými orgánmi v prípadoch, keď sa odhalia nezrovnalosti týkajúce sa finančných prostriedkov EÚ,
- koordinovať a monitorovať realizáciu následných konaní,
- vyvodzovať závery a odporúčať návrhy na sústavné zlepšovanie systému ochrany finančných záujmov EÚ v SR,
- dodržiavať povinnosť SR nahlasovať Európskej komisii odhalené nezrovnalosti, ako aj podozrenia z podvodov týkajúcich sa prostriedkov EÚ v SR.

¹ V zmysle § 261 a nasl. zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších právnych predpisov.

5.3. Úlohy pri následnom konaní

5.3.1. Monitorovanie následných konaní

OCKÚ OLAF a príslušní sieťoví partneri monitorujú následné konanie v kontexte zistení z administratívnych vyšetrovaní týkajúcich sa finančných prostriedkov EÚ v SR.

5.3.2. Druhy následných konaní

Pri identifikovaných nezrovnalostiach sa najskôr využijú prostriedky na ich odstránenie, ktoré vyplývajú z ustanovení zmluvy uzatvorenej s prijímateľmi príspevkov z prostriedkov EÚ. Ak sa ukáže, že tieto prostriedky vymáhania sú neúčinné, pristupuje sa k týmto druhom následných konaní:

- disciplinárne konanie (napr. podnet na disciplinárne konanie voči zamestnancom štátnych orgánov SR),
- správne konanie (napr. uloženie správnych sankcií vrátane pokút),
- trestné konanie (postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov, aby trestné činy boli náležite zistené a páchatelia spravodlivo potrestaní),
- civilné sporové konanie (napr. vymáhanie neoprávnene vyplatených súm, uplatňovanie náhrady škody),
- iniciovanie zlepšenia systémov riadenia a kontroly (napr. návrh na zmenu manuálov a usmernení, návrh nových manuálov),
- legislatívne iniciatívy (napr. návrhy na zmenu a doplnenie platných právnych predpisov, návrhy nových právnych predpisov).

Sieťoví partneri sú povinní spolupracovať s OCKÚ OLAF tak, aby mohol plniť úlohy uvedené v tejto časti manuálu, najmä aby mohol monitorovať následné konania.

5.3.3. Oznamovanie nezrovnalostí

OCKÚ OLAF zodpovedá za nahlasovanie nezrovnalostí úradu OLAF v zmysle Manuálu nahlasovania nezrovnalostí.

OCKÚ OLAF predkladá ročnú správu o nezrovnalostiach Riadiacemu výboru pred jej predložením na rokovanie vlády SR.

OCKÚ OLAF predkladá ročnú správu o nezrovnalostiach na rokovanie vlády Slovenskej republiky do 30. júna roka nasledujúceho po roku, v ktorom boli nezrovnalosti identifikované a zaevidované.

EURÓPSKA ÚNIA

Príloha 4

**k Národnej stratégii ochrany finančných záujmov Európskej únie
v Slovenskej republike**

Akčný plán

Všeobecný kontext

Akčný plán k Národnej stratégii ochrany finančných záujmov Európskej únie v Slovenskej republike (ďalej len „Akčný plán“) obsahuje konkrétne úlohy, priradené zodpovednosti za plnenie týchto úloh a stanovené termíny ich plnenia. Úlohy stanovené v Akčnom pláne odrážajú ciele stanovené v Národnej stratégii ochrany finančných záujmov Európskej únie v Slovenskej republike..

Potreba aktualizácie Akčného plánu vyplynula z aktuálnych legislatívnych zmien a z praktických skúseností partnerov siete AFCOS v rámci plnenia úloh súvisiacich s ochranou finančných záujmov EÚ v SR.

Na plnení úloh Akčného plánu sa podieľa Úrad vlády SR prostredníctvom odboru Centrálny kontaktný útvar pre OLAF (ďalej len „OCKÚ OLAF“), ktorý je organizačnou zložkou sekcie kontroly, Riadiaci výbor pre ochranu finančných záujmov EÚ v SR (ďalej „Riadiaci výbor“), jeho pracovné skupiny a partneri siete AFCOS.

Plnenie úloh Akčného plánu vyhodnocujú partneri siete AFCOS raz ročne, a to k 31. januáru kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku za ktorý sa odpočet vyhotovuje a predkladajú ho OCKÚ OLAF. Odpočet Akčného plánu následne schvaľuje Riadiaci výbor.

	Úlohy	Zodpovedný orgán	Termín plnenia
1.	V zmysle kódovníka typológie nezrovnalostí Európskej komisie vypracovať prehľad najčastejších typov nezrovnalostí evidovaných v systéme IMS;	OCKÚ OLAF v spolupráci s partnermi siete AFCOS	Do 30. júna 2020
2.	Zriadiť pracovnú skupinu pre systém ITMS2014+, ktorej účelom bude najmä zlepšovanie a aktualizácia funkcionalít systému (napr. exporty dát), skvalitňovanie využívania údajov, prípadne rozširovanie rozsahu evidovaných údajov v systéme;	ÚPVII v spolupráci s relevantnými partnermi siete AFCOS	Do 31. decembra 2019
3.	Vytvoriť platformu pre spoluprácu pri riadení rizík podvodov, ktorej účelom bude spolupráca v oblasti riadenia rizík podvodov, korupcie a nezrovnalostí (vrátane systematickej revízie existujúcich katalógov rizík) s možnosťou následného vypracovania postupov pre posilnenie výkonu kontrol v najrizikovejších oblastiach (napr. formou metodického pokynu);	ÚPVII v spolupráci s relevantnými partnermi siete AFCOS	Do 31. decembra 2019
4.	Vypracovať prehľad najčastejších foriem podvodného správania pri implementácii fondov EÚ identifikovaných v rámci PO 2007 – 2013 a PO 2014 – 2020;	OCKÚ OLAF v spolupráci s partnermi siete AFCOS	Do 31. decembra 2020
5.	Vypracovať analýzu prípadov identifikovania podozrení zo spáchania trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy EÚ v SR partnermi siete AFCOS v rámci vykonaných kontrol/auditov/overovaní (štatistiky, počty prípadov, a pod.);	OCKÚ OLAF v spolupráci s partnermi siete AFCOS	Do 31. decembra 2020
6.	Vytvoriť sieť styčných úradníkov na úrovni partnerov siete AFCOS na účely zefektívnenia operatívnej spolupráce v oblasti ochrany finančných záujmov EÚ v SR (napr. zabezpečenie plynulého toku informácií v rámci poskytovania súčinnosti úradu OLAF a na účely nahlasovania nezrovnalostí);	Partneri siete AFCOS	Do 31. decembra 2019
7.	Vypracovať analýzu k prípadom, v ktorých boli výdavky označené ako neoprávnené pre financovanie z rozpočtu EÚ, a financovanie projektu bolo ďalej zabezpečené z verejných zdrojov príslušnej kapitoly štátneho rozpočtu za PO 2007 – 2013 a PO 2014 – 2020;	MF SR (CO) a MPRV SR v spolupráci s OCKÚ OLAF	Do 30. júna 2020
8.	Vypracovať analýzu najčastejších kontrolných a auditných zistení pri implementácii fondov EÚ v rámci PO 2014 – 2020.	Relevantní partneri siete AFCOS	Do 31. decembra 2020

